

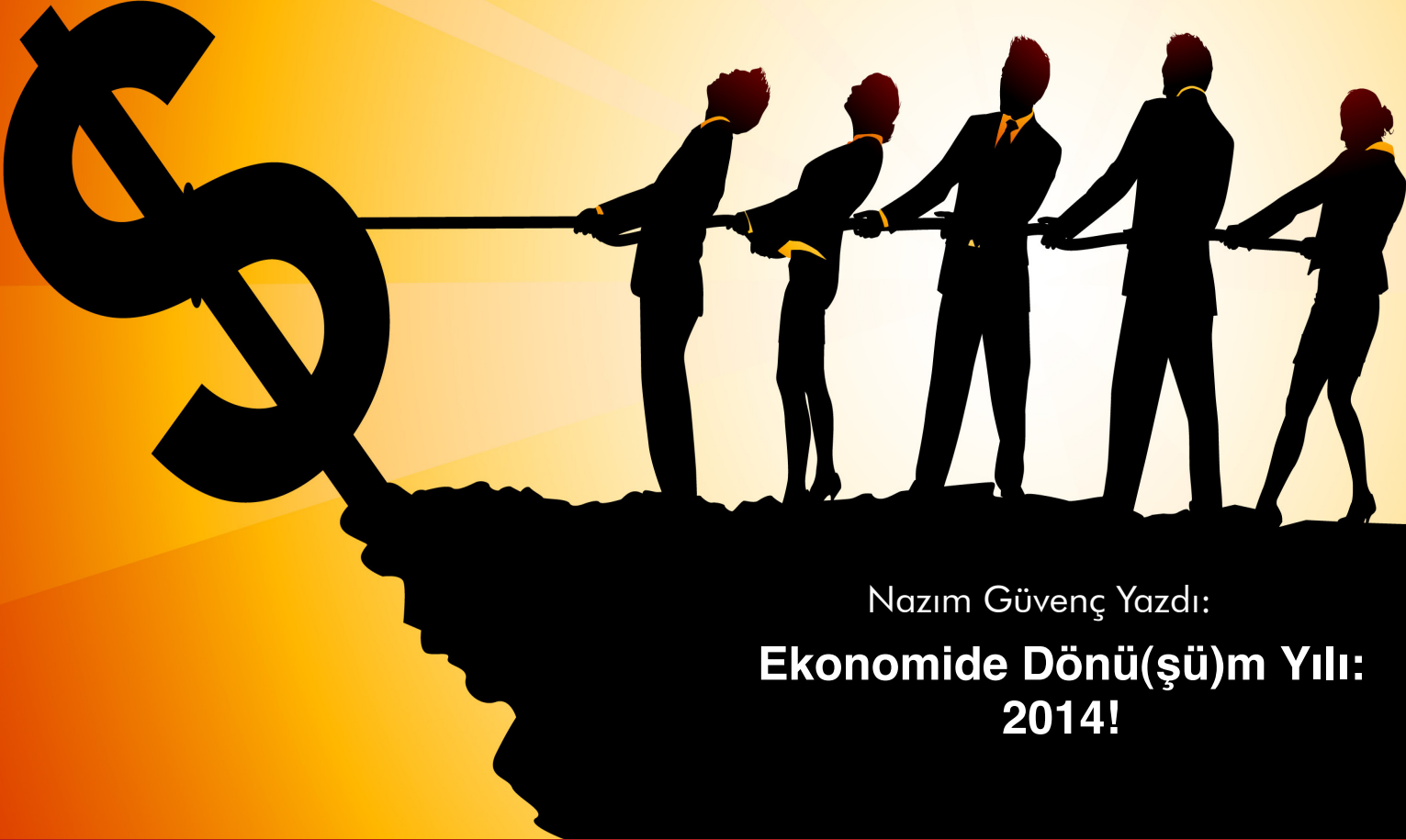
USİAD

YIL : 15
SAYI : 69
OCAK 2014

BİLDİREN

ULUSAL SANAYİCİ VE İŞ ADAMLARI DERNEĞİ'NİN YAYIN ORGANIDIR

TÜRK EKONOMİSİ NEREYE GİDİYOR!

Nazım Güvenç Yazdı:

**Ekonomide Dönü(şü)m Yılı:
2014!**

Prof. Dr. Cihan Dura yazdı: Büyük Tehlike; Ulus-Ötesi Şirketler

VİZYON BİLGİ TEKNOLOJİLERİ

E-FATURA ve E-DEFTER

çözümlerini sunar

SAP, ORACLE, AXAPTA

EM Yönetim ve Danışmanlık
İşbirliği ile geliştirilmiştir.

i-GATE

efatura@vbt.com.tr

0-216-5776921

- Gelir İdaresi Başkanlığı sistemleri ile entegre çalışır.
- SAP, Oracle ve Microsoft'un ERP çözümleri ile entegre çalışır.
- Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından yayınlanan tebliğler, Vergi Usul Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu hükümleri ile uyumludur.

MEVZUAT:2011 YILI CİROLARI BELİRLENEN SINIRLARI AŞAN MÜKELLEFLERİN MUTLAK SURETLE - Elektronik fatura uygulamasına; 2013 takvim yılı (1/9/2013 tarihi itibariyle Gelir İdaresi Başkanlığı'na başvurulması gerekmektedir.)- Elektronik defter uygulamasına; ise 2014 takvim yılı (Elektronik defter yazılımlarını kendi geliştiren mükelleflerin 1/9/2014 tarihi itibariyle elektronik defter test süreçlerini başarı ile tamamlamış olmaları gerekmektedir.)

GvH BİLİŞİM
Axapta Çözüm Ortağı

Çözüm Ortaklığı talepleriniz için irtibat:
Ferhan SAYIN

vbt.com.tr

"Güvenli teknik çözümler"

Endüstriyel tesislere ait ısı santralleri ve mekanik uygulamaları, tesis kurma, planlama, proje yapım etüd ve fizibilite konularında faaliyet gösteren **PETEK İNŞAAT**, 25 yıllık tecrübesi, uzman kadrosu ile teknolojik gelişmeleri yakından takip ederek çalışmalarını sürdürecektir.

VURULDUK EY HALKIM UNUTMA BİZİ!

**Kalpaksız Kuvayı Milliyeci Uğur Mumcu'yu
Özlemle Anıyoruz...**

22 Ağustos 1942 - 24 Ocak 1993

Yıl: 15 Sayı: 69 OCAK 2014

E-dergimiz ayda bir yayımlanmaktadır
Yaygın süreli yayın

ISSN 1304-0464

ULUSAL SANAYİCİ VE İŞ ADAMLARI
DERNEĞİ
ADINA SAHİBİ:
Biol BAŞARAN

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Samim UYKUSEVEN

Genel Yayın Yönetmeni
Şenol ÇARIK

Editör
Deniz TOPRAK

Görsel Yönetmen
Deniz TOPRAK

Bildiren Yönetim Yeri:
USİAD Genel Merkez:

Keskin Kalem Sok. Esen Apt. No. 6/6
Esentepe- Şişli -İstanbul
Tel: (0 212) 217 36 48
Faks: (0 212) 217 36 50
e-posta: iletisim@usiad.net
bilgi@usiad.net
www.usiad.net

Danışma Kurulu: (Alfabetik Sırayla)

Doç. Dr. Barış Doster
Prof. Dr. Emin Gürses
Prof. Dr. Eren Omay
Prof. Dr. Erol Manisalı
Prof. Dr. Gülten Kazgan
Prof. Dr. İ. Yaşar Hacısalihoğlu
Mete Akyol
Murteza Çelikel
Şefik Soyuyüce
Prof. Dr. Şükrü Sina Gürel

Prof. Dr. Alpaslan Işıklı
Prof. Dr. İ. Reşat Özkan
Dr. Necip Hablemitoğlu
Cevdet İnci
Onursal Başkan:
Kemal Özden

USİAD Denizli Şube:

Saltak Cad. No: 29 K: 6
Tel-Faks: (0 258) 264 27 28

USİAD İzmir Girişim Kurulu:

5709 Sk. No: 37 Karabağlar
Tel ve Faks: (0 232) 253 10 08
E-posta: tbayir@as-el.com.tr

Dergimize gönderilecek yazılar e-posta ile
iki sayfayı geçmeyecek şekilde
gönderilmelidir. Yazılardan yazarlar, reklam-
lardan firmalar sorumludur. Kaynak gösterilerek
alıntı yapılabilir.

4
KAPAK

Nazım Güvenç:

Ekonomide Dönüşüm Yılı: 2014!

12

MAKALE

Prof. Dr. Cihan Dura:
Büyük Tehlike: Ulus-Ötesi
Şirketler

23

SÖYLEŞİ

MEYED G. Sekreteri Ebru Akdağ
“Sorunlar Aşılırsa Avrupa’nın En
Büyüğü Oluruz”

30

SÖYLEŞİ

Doç. Dr. Ali Satan:
“Bolşeviklerle Kemalistlerin
‘mantık evliliği’”

17

HABER

“2014 Yılı İyi Geçmeyecek”

28

MAKALE

Prof. Dr. Mustafa Kaymakçı:
Pandoranın Kutusu, Aslında
Sistemin Kutusu mu

32

HABER

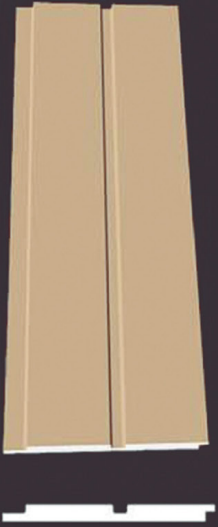
**Afrika’dan Gelen Umutlu
Futbolcular**

18

Ekonomist Fatma Nur Gür

Altının Gözü Toprağa mı Bakıyor

SD 110
50 x 4 x 200 cm

SD 130
50 x 4 x 200 cm

SD 150
50 x 4 x 200 cm

SD 120
50 x 4 x 200 cm

SD 140
50 x 4 x 200 cm

SD 160
50 x 4 x 200 cm

DIŞ CEPHE KAPLAMALARI

Yapılarınızın en iyi, en güvenilir dostu:
Sırf moda diye, dış etkenler dayanıksız ve pahalı kaplamalar, binanızın genel dokusu ile bir bütünlük sağlamıyor ise paranızı sakoğa atmıő olursunuz.

Peki nedir bu inceelikler...
Ulaő Polistren'in dış cephe kaplama malzemeleri binalarınıza görsel mükemeliğe ve dış etkenlere en dayanıklı malzeme olmasının yanısıra benzer ürünlere göre daha ekonomiktir.

Kendi malını kullan

Kendi ülkeni zengin et

Biz ithal mallar kullandıkça, bize mal satan ülkenin üretimi, kalitesi, verimi ve kârı artıyor; kendi üretimimiz ise düşüyor. Onlar, bizim paralarımızla kendi insanlarına daha iyi sağlık ve eğitim hizmeti, daha bakımlı kentler, daha konforlu bir yaşam sağlıyor. Bizim ülkemizde üretimin ve kazancın azalması ise, yaşam koşullarımızın her gün daha da kötüye gitmesi demektir.

USİAD

ULUSAL SANAYİCİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

www.usiad.net

Ekonomide D

2014

2013 yılını geride bıraktığımız bu zamanda ekonomiye dair akıllarda kalan kuşkusuz ki FED'in açıklaması ve peşinden gelen döviz kurlarının artışı oldu. Ekonomist Nazım Güvenç de 2013 yılının hareketliliğini ve 2014 yılının neler getireceğini USİAD Bildiren okurları için yazdı.

önü(şü)m Yılı:

14!

Nazım Güvenç

Hatırlarsınız, 2013'ün son ayıydı; başta ekonomi çevreleri olmak üzere dünyada geniş bir kesimin dikkati ABD Merkez Bankası'nın (FED) neye karar vereceğine odaklanmıştı; hele finans çevrelerinde adeta nefesler tutulmuştu. FED Başkanı Ben Bernanke ve FED'in işlevi para politikasını belirlemek olan alt birimi "Açık Piyasa Federal Komitesi" (FOMC) 18 Aralıkta kararını verdi ve duyurdu: Piyasalara dolar enjekte etmekte küçük bir kısıtlamayla yetinilecek; sıfır faize devam edilecek ve anca 2014 sonunda belki (her şey "düzgün" giderse) piyasalara para pompalanması sonlandırılacak. 2015'in ikinci yarısından itibaren de (eğer bu arada enflasyon ABD'de yüzde 2'nin üstüne çıkarsa ki bu yönde ciddi bir risk de var) politika faizi oranı da arttırılmaya başlanacak.

Bu kararları almak için ise öncelikle ABD'de işsizlik oranının gerileyip

**“Kesin olan Őu var ama:
2013 yılı özellikle ABD’nin
ikide bir “uçurumun
kenarından döndüğü”
bir yıl oldu.”**

gerilemediğine, bir başka deyişle ekonomik büyümenin düşük de olsa sürüp sürmediğine bakılacak. Eğer az da olsa bir büyümenin yerini Avrupa Birliği ve Japonya’da olduğu gibi “ekonomik daralma” [resesyon] alırsa faiz yine şimdiki sıfır düzeyinde tutulacak. Piyasaya para salmaya yine devam edilecek mi acaba? Bu son nokta, şimdiki görünüşe rağmen kesin değil.

Bernanke, yukarıda özetlediğimiz kararları açıkladığı basın toplantısında (ki FED Başkanı olarak sonuncusuydu) para politikasının ekonominin seyrine göre biçimleneceğini ve gerekirse piyasaya para sürmeyi yeniden hızlandırabileceklerini de belirtmeyi ihmal etmedi –üstelik “parasal genişleme her derde deva değildir” dediği halde. İkincisi, 2014 Ocak ayından itibaren FED’in başında göreve başlayacak olan Bayan Janet Yellen gerçi kendisinin de bu alınan kararlar doğrultusunda davranacağını açıklasa da bizzat dümende olduğunda ve daha önemlisi ekonominin gerçekleri finansa kafa tutar (hattâ nihayet “kafa atar” bir kıvama geldiğinde!) ne yapacak? Açık Piyasa Federal Komitesi ve FED Yönetim Kurulu’nun diğer 16 üyesi nasıl bir tavır takınacak, şu aşamada belirsiz.

2013 İLE 2014 FARKI

Kesin olan şu var ama: 2013 yılı özellikle ABD’nin ikide bir “uçurumun kenarından döndüğü” bir yıl oldu. Bütçe açığı ve federal hükümetin borçlanma sınırı konusunda yasal engelleri aşmak üzere Kongre’de üç ayda bir son dakikada ve uzun tartışmalardan sonra varılan uzlaşma; ABD yönetiminin kıl payıyla iflastan, “temerrüde düşmek”ten sıyrılışı, bir kısım kamu personelinin zorunlu ücretsiz izne çıkartış vb.

2014 bu “yolun bittiği”, başka

bir yola dönüldüğü (en azından FED’in 18 Aralık Kararları’nda öngörüldüğü üzere artık piyasalara para basılmadığı) bir yıl olacak ya da -finans piyasaları şişirilmeye devam edildiği takdirde- bu kez, ekonominin de, piyasanın da ABD’de “(herhalde mevtaya) dönüşeceği” bir yıl olacak! Elbette bunun bir domino etkisi yapacak olması ve küresel ekonomi içinde yer alan her ülkeyi kendi ekonomik yapısının sağlığı, ekonomik – finansal kararlarının isabeti ve iç siyasal istikrarı ile orantılı olarak etkileyeceği, sarsacağı aşikâr bir “ön-gerçek”tir (bugün için). 2014’te yaşanacak ve bugünkü teşhis / tahmin noktasından “gerçek”likle sınanmaya geçeceği bir “ön-gerçek”.

Hegel’in (Marx’ın da beğeniyle, severek andığı) bir sözü vardır: “Gerçek olan akılcıdır; akılcı olan gerçektir.” Burada Hegel’in kast ettiği “gerçeklik” (aynen Marx’ın da anladığı, kabul ettiği anlamda) takvimsel zaman içinde belli bir anda “yaşanan” somut gerçeklik olmayabilir. “O an”, takvimsel zaman içinde, bal gibi yâni bütün canlılığıyla, parıltısıyla, sarhoşluğuyla, en azından yerine göre belli çevreler için “cennet gibi”liğiyle “gerçekmiş gibi” algılansa, sanılsa, yaşansa da, aslında, “hayali”, “yapay” ve günümüzün teknik / teknolojik düzeyine uyan karşılığıyla “sanal” bir gerçeklik olabilir – çünkü aslında, özünde “akıl dışı” olabilir! “Cennet”, aslında, Keynes’in “cinnet gerçek” (fool’s paradise) dediği bir şey olabilir! Kısacası “akıl-dışı” [irrational] ama fiilen belli bir anda (bu “an” yıllar cüssesinde de olabilir) yaşanan bir “gerçeklik”.

Lakin her “rüya”nın bir sonu vardır, ayakların yere değdiği bir son vardır (ki buna ekonomide ve finansta “yere çakılma” diyoruz); işte “o, yeni an”, aslında, gerçeğin hayale, sanala; keza akılcı olanın akıldışı olana üstün geldiği andır.

“Akılcı gerçekliğin” takvimsel zamanda da gerçeklik halini aldığı, en azından bunun kapısının açıldığı / aralandığı an. Ekonomide aklın, sonunda, kurnazlığa “kafa attığı”; “reel ekonomi”nin ölüm döşeginde bile olsa “yalan / sanal finans”ı da “bitirdiği” an. Hegel’in “Gerçek olan akılcıdır; akılcı olan gerçektir” dediği an. Akılcı olan Gerçeğin “soyut / kuramsal / akıldaki ön-gerçeklik” olmaktan “yere inip” artık somut hayatta yaşanan Gerçek olduğu “an” (veya “takvimsel zaman”a daha uygun ifadesiyle başlayan yeni “süreç”!

2002’DEN 2014’E BİR DÜZİNE YIL

Şimdi küresel ekonomiyeye, finansa ilişkin yıllardır yaşadığımız, geçirdiğimiz, duyduğumuz, okuduğumuz bazı olguları kısaca da olsa hiç değilse en çarpıcı yanlarıyla biraz anımsayalım; Avrupa Birliği’nin durumuna da bir bakalım.

AB’nin durumu ABD’den daha beter. İşte size 23 Nisan 2013 tarihli Yeniçağ gazetesinden bir haber. Başlık: Avrupa’nın borcu 8.6 trilyon Euro’ya çıktı. Haberin spotu: “Euro bölgesi ve AB’de borçlar çığ gibi büyüyor. 9,5 trilyon Euro’luk ekonomiye sahip Euro Bölgesi’nde kamu borçları toplamı 8,6 trilyon euro’yu aştı ve tehlike çanları yeniden çalmaya başladı.”

Daha geriye gidelim, örnek olsun, 2012’nin son çeyreğinde 2013 için ne düşünülüyor, ne öngörülüyormuş ve 2012 nasıl bir yıl olmuş ona bir bakalım kısaca. 28 Ekim 2012 tarihli Yeniçağ gazetesinin bir haberinin başlığı: “ABD’de yeni kriz dalgası kıyamet alarmına dönüştü”. Aynen böyle. Haberin ilk paragrafı: “ABD 2013’te sırat köprüsünden geçmeye hazırlanıyor. 2013 yılında bütçedeki 600 milyar dolarlık

**“ Amerikalısı,
Avrupalısı, vd.
‘oyunun sonuna
gelindiğini’ artık
daha genişleyen
bir kesimde ve
daha yükselen
bir ses tonuyla
dile getirmekten
kendilerini
alamıyorlar.”**

harcama kesintileri öngören ve iş dünyasında mali kıyamet olarak değerlendirilen bu dönemin ABD ekonomisini uzun süreli resesyona ve ciddi iflaslar zincirine sürüklemesi bekleniyor. [...] Bu arada FED'in ve Avrupa Merkez Bankası'nın piyasalara sağladığı likiditenin yan etkileri konusunda önemli uyarılar geliyor. Brezilya Maliye Bakanı Mantega'nın ortaya attığı kur savaşları tüm dünyada yankı bulurken büyük Merkez Bankaları'nın piyasalara enjekte ettiği para ile bu savaşların desteklendiği görüşü artıyor. [...] Amerikan ekonomisi 2009 yılından bu yana büyüme eğilimini sürdürüyor. Ancak bu büyümenin FED Başkanı Bernanke'nin sürekli tahvil olarak piyasaya dolar pompalaması ve ABD'nin borçlarının tırmanması sonucu gerçekleştirilmesi, iş dünyasını 'yeni bir kriz dalgası' olarak te-dirgin ediyor."

Yine 2012'nin son çeyreğinde AB'de reel ekonominin durumuna ilişkin bir haber başlığı (Taraf, 1.11.2012) : "25.7 milyon Avrupalı işsiz". Aynı gazetenin 26 Ekim 2010 tarihli haber başlığı: Bir zamanlar bir Avrupa varmış". Spot: "Avrupa'da kriz patlak vereli tam üç yıl oldu. Tasarruf paketleri de Avrupa'nın derdine

derman olmadı. 11 Avro ülkesi yüzde 3'lük ek borçlanma sınırını aşacak".

SANAL FİNANS GERÇEK EKONOMİYE KARŞI

Herhalde hatırlıyorsunuzdur; iddiaya göre: 21. Yüzyılda ve 1929'daki Büyük Kriz'e denk ağırlıkta finansal kriz 2008 Eylülünde ABD'de patlak verdi. 2009'dan itibaren de Avrupa'ya sıçradı ve reel ekonomiyi sararak derinleşti. Gerçekte ABD'nin asırlık bankası Lehman Brothers'ın (1850 doğumlu, 2008 itibariyle aktif toplamı 639 milyar dolar, borcu 613 milyar dolar) battığı 15 Eylül 2008, aslında, finansal bir krizin varlığının "resmen tanındığı" / kabullenildiği tarihtir! Gerçekte kriz çok daha önceye 2000'lerin başına dek dayanır. Yâni yine ABD'de borsada özellikle internet üzerinden finans işlemlerine aracılık eden şirketlerden WorlCom'un iflasıyla başladı. Çok kısa sürede o sektörde iflaslar yayıldı. Benzeri bir yazgıyı Avrupa'daki finansal veri ve yatırım şirketleri yaşadı. Fransız gazetesi Le Figaro'nun 23 Temmuz 2002'deki "Des compagnies vendues a prix cassé" [yok pahasına satılan şirketler] başlıklı haberinde "sektörde iki yıl önce 30 kadar olan şirket

sayısının 2002 Haziranında anca 9'a düştüğü ve o yılın sonuna dek 3'e, 5'e düşmesinin beklendiği" bildiriliyordu. Aynı sayıda Jean-Pierre Robin imzalı yazının başlığı gayet manidar olduğu kadar isabetli de: "Un découplage historique entre la finance et l'économie [Finans ile ekonomi arasında tarihsel kopuş]". Yazar, ABD'de "reel ekonomi"nin (sana-yinin) içinde bulunduğu kârlı büyüme sıkıntısını anca finans alanında sermayesini işleterek geçiştirebildiğine işaret ediyor, ancak bunun sağlıklı bir yol olmadığını belirterek nitekim borsada yaşanan bu sektörel krizin arkasından inşaat sektöründeki balonun patlama tehlikesinin olduğuna Morgan Stanley bankasının baş ekonomisti Morgan Stanley'nin ağzından dikkati çekiyor. Nitekim bu öngörüden birkaç ay sonra bilindiği üzere ABD'de konut piyasası göçtü!

Yine Le Figaro'nun bu kez 25 Temmuz 2002 tarihli sayısındaki ekonomi ekinin başlıkları: "Liberalizmin borsa krizi". "Devletler için ağır kayıplar. Banka ve sigorta şirketleri: piyasaların zayıf halkası". Son olarak bir de 17 – 23 Şubat 2002 tarihli Fransız haftalık dergisi Marianne'ndan Philippe Cohen imzalı yazının başlığı: "Finans basını küçük

hissedarları söğüşlerken”; ve hemen altındaki spotu: “ ‘Omerta 2003 Raporu’nda Sophie Coignard’ın oluşturduğu ekip, finans dünyasında hiçbir karşı-iktidarın olmadığını ortaya koyuyor. Ve hiç kuşkusuz Borsa’ya kayıtlı şirketlerin dediklerini kopyalamaktan başka bir şey yapmayan finans basını bu işlevi yerine getirecek değil.”

Kısacası anılan Rapor’da (ki “finans danışmanlarının oyununa gelmiş / kazığını yemiş hissedarların bu duruma tepki olarak oluşturduğu bir grubun anlattıklarından hareketle hazırlanmış) “Borsa oyununun istisnasız tüm oyuncularının -yâni şirket yöneticileri, idare heyeti üyeleri, finans danışmanları, aracılar, bankacılar, basında finans yorumcuları- tümünün bu işten, küçük tasarruf sahiplerinin finansal yatırım iştahını kabartmakta çıkarı var” diyor ve devamında bunun somut olarak nasıl yapıldığı anlatılıyor.

SONUÇ YERİNE

Bunu anlatmanın sonu gelmez. Yukarıda sadece dalgalı denizden bir damla sunduk. Kaldı ki olay / oyun sadece

şirketler, finans çevreleri ve malî borsalar ile sınırlı değil. Daha vahimi devletler de en başta Merkez Bankaları üzerinden bu hilebazlığa etkin bir şekilde katılıyorlar. Hattâ FED: 1) sadece ABD dışında piyasaya sürülmek üzere karşılıksız dolar basıyor; 2) iç piyasada likit para gereksinimini karşılamak üzere içeride ve dışarıda uzun vadeli “tahvil” olarak iç piyasaya dolar enjekte ediyor.

2013 yılında “artık bu işleme son verelim” diyenler, “hayır birden değil, tedricen zamana yayarak (2014’ün sonunda) bitirelim” diyenler, “olmaz, devam edelim yoksa ekonomi ekonomi batır, herkes işsiz kalır” diye çoğu timsah gözyaşı dökenler arasındaki tartışmanın hangi kararla sonuçlandığını yazımızın başında belirtmiştik, biliyorsunuz.

Bu yazıda son olarak şu kadarını belirtelim:

Amerikalısı, Avrupalısı, vd. “oyunun sonuna gelindiğini” artık daha genişleyen bir kesimde ve daha yükselen bir ses tonuyla dile getirmekten kendilerini alamıyorlar. Ortak payda şu: (ille de bu terimlerle dile getirmeseler de) Marx’ın “kapitalizmin en temel iki

yasasından biri” olarak belirttiği “ortalama kâr haddinin düşüş eğilimi” en çok ve doğal olarak Batı dünyasının yıllanmış reel ekonomi şirketlerini, onların geleneksel sanayi ekseninden günümüz dünyasında katma değeri gözde yeni dallara, sektörlere, ürünlere sıçrama yapamamış vs. şirketlerini “vuruyor”!

Ekonominin aklına göre “yeniden yapılanmak” (elbette o süreçte ölen ölür, kalan sağlar ekonominindir, piyasanındır) yerine “kurnazlıkla/hilebazlıkla” türlü çeşitli finans oyunları hem “mikro” (şirketler), hem de “makro” (ülke ekonomisi) düzlemlerinde göz boyayarak / “oksijen tüpüne bağlanır gibi” veya “uyuşturucu bağımlısı gibi” taze paraya, sıcak paraya, finansal gelire bağımlı hale gelenler artık dayanma güçlerinin sonuna gelmek üzere olduklarını saklayamıyorlar. Bakmanın ötesinde görmesini bilenler ve açıkça dile getirenler de zaten uyarıp duruyorlar: Bu böyle gidemez. Ya bu yoldan dönülecek ya da dönüşülecek. (Neye dönüşülecek o ayrı konu...)

2014 son durak! ABD’de de, AB’de de, Türkiye’de de...

WEB SİTEMİZ YENİLENDİ

Derneğimizin bütün yayınlarına

www.usiad.net

sitemizden ulaşabilirsiniz.

2013 Yılında Ekonomide Neler Oldu

25 Ocak: Merkez Bankası kredi oranlarındaki artışa karşı önlem alınması gerektiğini açıkladı.

26 Ocak: Başkentgaz AKP'ye yakınlığı ile bilinen Torunlar Holding'e satıldı.

22 Şubat: Koç ve Ülker Grubu'nun da aralarında bulunduğu konsorsiyumun 5.7 milyar dolara aldığı köprü ve otoyol ihalesi iptal edildi.

9 Mart: Rekabet Kurumu 12 büyük bankaya rekabeti ihlal ettikleri gerekçesiyle 1.1 milyar TL ceza kesti.

5 Nisan: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nın yeni adı Borsa İstanbul oldu.

26 Nisan: Maliye Bakanı Mehmet Şimşek varlık barışı uygulaması başlatacaklarını açıkladı. Aralık ayında açıklanan rakamlara göre, 130 milyar dolarlık parayı Türkiye'ye çekmek için getirilen varlık barışından sadece 10.5 milyar lira geldi.

3 Mayıs: İstanbul'a üçüncü hava limanı ihalesi yapıldı. İhaleyi 22 milyar 152 milyon avro artı KDV ile Limak-Cengiz-Mapa-Kolin-Kalyon OGG kazandı.

15 Mayıs: IMF'ye olan kredi borcunun son taksiti de ödendi.

24 Mayıs: Türkiye Genelinde Mayıs ayı içinde oda ve borsa meclis seçimleri yapıldı. Birçok oda ve borsada yönetimler değişti.

30 Mayıs: Alkollü içkilerin 22.00 ile 06.00 saatleri arasında perakende satılması ve basın yayın organlarında alkol reklamı yapılması da yasaklandı.

31 Mayıs: Yeni TPAO yasası

TBMM'den geçti. Böylece eski yasada yer alan milli menfaatlerin korunması ilkesi kaldırıldı.

15 Haziran: Maliye Bakanı Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın yapısının değiştirileceğini açıkladı. Bu haber 'satacak bir şey kalmadı' yorumlarına neden oldu.

25 Haziran: Ankara'da yurttaşlar doğalgazı karneyle almaya başladılar. PTT ya da Başkent Doğalgaz'ın satış noktalarına başvuran abonelere konutlarda aylık 70 liranın üzerinde doğalgaz satışı yapılmayacağı bildirildi.

27 Haziran: Sermaye Piyasası Kurulu Haziran Ayaklanması sırasında düşen borsa ve yükselen kurlarla ilgili inceleme başlattı. SPK'nın bu uygulaması 'cadı avı' olarak nitelenirken aradan 6 ay geçmesine rağmen bir sonuç çıkmaması dikkat çekti.

6 Temmuz: AKP hükümeti 24 milyon yurttaşı ilgilendiren ehliyet değişim bedelini 101 TL olarak belirledi. Halkın yoğun tepkisi sonucu ehliyet değişim bedeli 15 TL'ye indirildi.

23 Temmuz: Merkez Bankası borç verme faiz oranını yüzde 6.5'ten yüzde 7.25'e yükseltti

26 Temmuz: Gezi Parkı eylemleri sırasında Koç Grubu'na ait Taksim'deki Divan Oteli'nin kapılarını halka açması nedeniyle gruba ait Tüpraş'a polis baskınlarıyla 'rutin' inceleme başlatıldı.

20 Ağustos: Merkez Bankası borç verme faiz oranını yüzde 6.5'ten yüzde 7.25'e yükseltti.

25 Ağustos: TESK 1.6 milyon kişinin kart borcunu ödeyemediğini bildirdi.

12 Eylül: Ziraat Bankası bir çiftçinin tarlasını borcu nedeniyle sattı.

4 Ekim: AKP'nin kovduk dediği IMF IV. Madde kapsamında Türkiye'ye geldi.

5 Ekim: ABD ekonomisi iflasın eşiğine geldi. Hükümet resmen 5 gün kapandı. Sonrasında iki partinin anlaşmasıyla geçici çözüm sağlandı.

9 Ekim: AKP 2014-2016 yıllarını kapsayan yeni OVP'sini açıkladı. Cari açığa çözümün olmadığı yeni programda kredi kartlarına yönelik düzenleme yapılacağı belirtildi.

11 Kasım: Yeni Tüketici Yasası yasalaştı.

27 Kasım: Milli Piyango'nun özelleştirilmesi için resmi süreç başladı.

17 Aralık: Yolsuzluk operasyonları piyasalarda deprem etkisi yarattı. Borsa da sert düşüşler görülürken döviz kurları ve piyasa faizi yükseldi.

19 Aralık: ABD Merkez Bankası FED varlık alımlarını 85 milyar dolardan 75 milyar dolara indirdiğini açıkladı. Bu haber Türkiye piyasalarında ikinci şok etkisi yaptı. Bu tarihten sonra dolar kuru 2.10 TL'yi avro da 3 TL'yi aşarak rekor kırdı.

27 Aralık: Danıştay, 13'üncü Dairesi, bakanlar kurulunun Eti Alüminyum, Kuşadası ve Çeşme Limanları, SEKA ve TÜPRAŞ'ın hisselerinin satışına yönelik mahkeme kararlarını yok sayan 'özelleştirme uygulamalarının yargı dışında bırakılması' kararının yürütmesini durdurdu.

SANAYİ

2013 yılında sanayi üretiminde istikrarsızlık hakim oldu. Sanayi üretimindeki aylık değişimlere baktığımızda Ocak'ta yüzde 2.2, Şubat'ta yüzde 1.4 artan üretim Mart'ta yüzde 0.9 azaldı. Nisan'da tekrar yüzde 1.4 artan üretim Mayıs'ta 0.8'e geriledi. Haziran'da 1.5 ve Temmuz'da 0.7 artan üretim Ağustos'ta 3.8 düştü. Eylül'de yeniden 5.8 artan üretim Ekim ayında yüzde 3.1 düşüş yaşadı.

KARA PARA

Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında kaynağı belirsiz para girişleri 2013 yılına damgasını vurdu. Söz konusu üç ayda Türkiye'ye toplam 9.7 milyar dolarlık para girişi oldu. Yılın ilk on ayındaki rakamsa para çıkışıyla beraber 3.8 milyar olarak gerçekleşti.

İŞSİZLİK

Tüketerek büyüyen Türkiye ekonomisi 2013 yılında yeterli düzeyde istihdam yaratamadı. Bu da işsizliğin artmasına neden oldu. TÜİK'in en son açıkladığı Eylül dönemi istihdam verilerine göre işsizlik oranı yüzde 9.9'a çıktı. Geçen yılın aynı dönemine kıyasla ekonomiye 628 bin ek işgücü geldi. Bunların 336 bin kişisi istihdam edilirken 292 bin kişi ise işsizler ordusuna katıldı. Böylece işsiz sayısı 2.8 milyona çıktı.

DIŞ TİCARET

Türkiye İhracatçılar Meclisi verilerine göre, Ocak-Kasım döneminde geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 0.3 azalan ihracat 138.3 milyar dolar olarak gerçekleşti. Türkiye İstatistik kurumunun Ekim ayı dış ticaret verilerine göre yılın ilk on ayında Türkiye 207 milyar dolarlık ithalat yaptı. Böylece ithalat geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 5.8 arttı. T.C Merkez Bankası'nın açıkladığı ödemeler dengesi rakamlarına göre Türkiye'nin cari açığı geçen yılın ilk on ayına kıyasla yüzde 31 düzeyinde artarak 51.9 milyar dolara ulaştı.

BÜYÜME

Türk ekonomisi yılın ilk çeyreğinde geçen yıla kıyasla yüzde 3, ikinci çeyrekte yüzde 4.5 ve üçüncü çeyrekte de 4.4 oranında büyüdü. Böylece ekonomideki GSYİH büyümesi yılın ilk dokuz ayında yüzde 4 oldu. Türkiye'nin yüzde 4 büyümesi olumlu bir hava yaratsa da büyümenin dinamiklerinin üretimin aksine iç tüketime, borçlanmaya ve ithalata dayanması uyarıları da beraberinde getirdi.

ENFLASYON

Merkez Bankası'nın 2013 yılının başında enflasyon rakamını yüzde 5 olarak açıklamasına karşın yılın ikinci yarısında bu rakamı yukarı yönlü revize etti ve yüzde 6.3'e çıkarttı. Buna rağmen enflasyon Kasım ayında yüzde 7.3 olarak gerçekleşti.

BORÇLAR

Tüketicinin krediler ve kredi kartları (kurumsal kredi kartları hariç) aracılığıyla yaptığı harcamaların toplamı 327 milyar 992 milyon TL oldu. 2012'de 190.4 milyar dolar Türkiye'nin net dış borç stoku 2013'ün ikinci yarısında 217 milyar dolara çıktı. Kısa vadeli borç stoku (vadesi bakılmaksızın vadesine 1 yıldan az kalan) 164.7 milyar dolar oldu. Uluslararası net yatırım pozisyonu açığı da Ekim'de 420 milyar dolar oldu.

Prof. Dr. Cihan DURA:

Büyük Tehlike: Ulus-Ötesi Şirketler

Bir “ulus-ötesi şirket” ya da “çok uluslu şirket”, doğrudan yabancı sermaye yatırımı yapan, birden fazla ülkede katma değer faaliyetlerinde bulunan bir şirkettir. UÖŞ’ler Batı’da Sanayi Devrimi’nin ardından, 19. yüzyılın sonlarında, uluslararası faaliyet gösteren güçlü sanayi şirketleri olarak ortaya çıktı. Özellikle 1920’lerden itibaren tekelleşmeye, daha fazla küreselleşmeye yöneldiler. Diğer birçok ülkeden kendi ülkelerine aktardıkları kârların itici gücüyle, rakipleri üzerinde üstünlük kurdular. Birleşme ve satın almalarla, dev boyutlu dünya şirketleri haline geldiler. Singer, Standart Oil, General Electric, Kodak AEG, Siemens, Bergmann, Shell, Unilever, Philips, Bayer gibi şirketler Batı’nın ilk UÖŞ’leri oldu. 2008

itibariyle ulus-ötesi şirketlerin sayısı 82 053, şube sayısı 807 360’tı. Bunların %90’ı sanayileşmiş ülkelere (ABD, Avrupa ve Japonya’ya) aittir. Asıl servet zirvedeki 100 şirket elinde yoğunlaşmıştır.

Ulus ötesi şirketlerin (UÖŞ) hızla gelişmesi, bu şirketlerin zamanla ulusal ekonomilerin yerini alıp almayacağı sorusunu gündeme

getirdi. Bazı yazarlar UÖŞ’lerin ulusal ekonomilerin gücünü azalttığını ileri sürdüler. Aynı yazarlara göre küresel ekonomik sistemde esas birim ulus devletler iken, günümüzde UÖŞ’ler olmaya başladı. Ulus-ötesi şirketler (UÖŞ) dünya ekonomisinin yeni aktörleridir. Dünyada gittikçe artan miktarda sermayeyi kontrol altına almakta; faaliyetleri, gittikçe artan bir hızla “ulus-devlet”lerin kontrolü ve hukuki düzenlemelerinin dışına çıkmaktadır. Başka bir deyişle dünya ekonomisi hızla UÖŞ’lerin denetimi altına girmektedir.

Bugün varılan noktada dünyada nasıl bir küresel şirketler görünümüyle karşı karşıyayız diye sorulacak olursa, verilecek en uygun yanıt, sanırım “iç içe çekirdekler” ve bir “küresel

şirketler ağı” şeklinde olacaktır.

Gerçekten, bir görüşe göre dünyayı “7 kız kardeş” yönetiyor, yani 7 küresel petrol şirketi: Exxon, Chevron, Gulf, Texaco, BP, Mobil ve Shell!... Amerikalı yazar Texe Marrs, bir yapıtında dünya ekonomisini 10 büyük ailenin yönettiğini ileri sürer. Carnegie Vakfı’ndan araştırmacı David Rothkopf, 2008’de yayınlanan “Süper Sınıf” adlı kitabında dünya ekonomisinin yüzde 95’inin, toplam varlığı 50 trilyon doların üzerinde olan 14 küresel aile şirketi tarafından yönetildiğini ileri sürer.

Öte yandan, Stefania Vitali, James Glattfelder ve Stefano Battiston adlı yazarlara göre dünyada, küresel ölçekte birbirine bağlı olan 1318 şirketten oluşan bir “ağ” bulunmaktadır. Bunlara “Sistemin Merkez Firmaları” deniyor. 2007 verilerine göre bu ağ, dünya ekonomisinin toplam cirosunun yüzde 60’ını gerçekleştiriyordu. Ancak yoğunlaşma bitmiyor: Ağın içinde de bir >>merkezleşme daha var ki, ağın çekirdeğini oluşturuyor: “Süper Varlık”!... 147 şirket ... Bunların dünya ekonomisindeki payı ise yüzde 40... İlk 49’u bankalar ve finans kuruluşları: En başta İngiliz Barclays Bank..., onu Capital Group Companies takip ediyor. Listede JP Morgan, Goldman Sachs, UBS, Credit Suisse gibi bankalar dikkat çekiyor. Tril-

yonlarca dolara hükmeden bu şirketler, dünya ekonomisi üzerinde muazzam bir yaptırım gücüne sahipler. Bir avuç elit –bir tür aristokrasi- hedeflerine ulaşmak için, birlikte hareket ediyor, planlarını önceden yapıyor, hükümetleri, medyayı satın alıyorlar; savaş dahil her araca başvuruyorlar

Küresel şirketler aynı zamanda sürekli bir değişim içinde: Birleşiyorlar, biri diğerini satın alıp yutuyor, şube sayılarını artırıyorlar. Günümüzde kriz dolayısıyla bazıları kârlılık sorunları yaşıyor. Ancak bu, giderek merkezileşmeyi ve gücün yoğunlaşmasını engelleyemiyor.

A) Dünya küresel ölçekte böylesine tehlikeli bir yapıya doğru pupa yelken yol alırken, toplumlar, özellikle Türkiye gibi “sanayileşmesi engellenmiş ülkeler”, ulus-ötesi şirketlerin faaliyetleri dolayısıyla ne gibi zararlara maruz kalmaktadır? Bu sorunun yanıtı şöyle verilebilir:

i) Ulus-ötesi şirketler son derecede değişik yapılanmalara, ulusal yasalardan sıyrılma yeteneğine, büyük siyasi ve mali güce sahiptir.

ii) Ulus-ötesi şirketler vergi vermezler, mâli açıdan denetlenemezler; çalışma koşullarını kendileri belirlemek ister.

iii) “Sermayesi kıt, birikimi yetersiz” olan az gelişmiş ülkeler yabancı sermaye ithal ettikleri oranda yoksullaşır. Çünkü sınırlı birikimlerini uluslararası şirketlerin kullanımına açarak, ulusal varlıklarını kendi kendine yok eden bir konuma düşerler.

iv) Ulus-ötesi şirketler yasal olsun olmasın, her türlü kazancın meşru sayılmasını isterler. Bu nedenle legal ya da illegal, her türlü işin içindedir-

ler. Sahip oldukları devâsâ finans ve üretim gücü sayesinde gelişmekte olan ülkelere her türlü ekonomik ve siyasi müdahalede bulunurlar. Ulusal ekonomileri kendi çıkarları doğrultusunda etkileyip yeniden yapılandırır.

v) Ulus ötesi şirketler kamu girişimlerinin özelleştirilmesini teşvik ederek, devletin kontrolündeki alanları da ele geçirirler.

vi) Günümüzde ulus ötesi şirketlerin gücü o denli artmıştır ki bunlar artık yalnız

ülke ekonomilerinin kurallarını değil, dünya ekonomisinin kurallarını da belirlemektedirler. Küreselleşme bunların eseridir. Ulus-ötesi şirketler girdikleri ülkenin siyasi egemenlik ve bağımsızlığını zedeler. Büyük ekonomik güçleriyle, “devlet içinde devlet” konumuna gelirler. İsteklerini kabul ettirebilmek için ilgili hükümetler üzerinde baskı yaparlar.

vii) Küresel şirketler dünyayı tek bir ekonomik birim olarak görürler. Nihâî hedefleri, üretimi dünya çapında bütünleştirerek kapitalizmin eski rüyası olan “Tek-Büyük-

Pazar”ı gerçekleştirmektir. Bu kozmopolit projenin karşısında, onlara göre tek bir engel vardır: Geleneksel Milliyetçilik ve bunun eseri olan Ulus-Devlet! Dünyanın önde gelen şirket yöneticileri, bir zamanlar Sanayi Devrimi’nin analığını yapmış olan Ulus-Devlet’i artık “küresel gelişme”nin baş engeli olarak görmektedir. Onların “küresel gelişme”den anladıkları da her şeyi ile kendi ellerine geçmiş, yalnızca kendilerinin hükmettiği bir dünyadır.

B) İki değerli araştırmacı küresel şirketlerin yarattığı olumsuzluk ve sakıncalarla ilgili olarak bir makalelerinde daha somut ve ayrıntılı bilgilere yer vermiştir, aşağıda özetleyerek sunuyorum:

-Birincisi “kâr dürtüsü”yle ilgilidir. Kâr hedefi bu şirketlerde toplumun refahı, işçilerin sağlığı, kamu yararı, barış, çevrenin korunması veya ulusal güvenlik fikirlerinden önce gelir. Kâr ve büyüme dürtüsü çok uluslu şirketler için temeldir ve yaşamsal bir içgüdüdür.

-İkincisi “büyüme dürtüsü”yle ilgilidir. Çok uluslu şirketler büyüme süreçlerini sürdürüp sürdüremediklerine göre ya yaşamaya devam ederler ya da varlıkları sona erer. Büyüme olgusu bütün ilişkilerinin temel belirleyicilerindedir. Büyüme dürtüsü, şirketlerin dünyanın bakır köşelerindeki kıt kaynakları bulmak ve kullanmak konusundaki isteklerini de kamçılar. Bu kaynak zengini bölgelerde yaşayan insanlar eski yaşam şekillerini bırakıp, üretim-tüketim döngüsündeki yerlerini almayla zorlanır.

-Üçüncüsü “rekabet ve saldırganlık”tır. Küresel şirketler yönetim mekanizmasında yer alan insanların birbirleri ile şiddetli bir rekabete girmelerini teşvik eden bir zemin oluştururlar. Bazen özellikle

“Dünya ekonomisinin gidişi öyle görünüyör ki, serbestliğe, özgürlüğe, insan haklarına, yaygın refaha doğru bir gidiş değildir. Tam tersine, despotların hâkim olduğu, rekabetin bile yok edildiği, sevimsiz, karanlık bir dünya var ufkun ötesinde!”

gelişmekte olan ülkelerde istikrarsızlık meydana getirebilecek sonuçlara yol açarlar.

-Dördüncüsü "ahlak eksikliği"dir. Çok uluslu şirketlerin ahlak diye bir kaygıları yoktur. Dolayısıyla toplumun amaçları veya çevrenin sağlığına aykırı kararları hiç tereddüt etmeden alabilirler. Ancak bu yönlerini saklamak ve tam tersi bir görüntü vermek isterler. Bu amaçla reklâm sektörüne milyonlarca dolar ayrılır.

-Beşincisi "nicelleştirme"yle ilgilidir. Şirketlerin yapısı öznel olan bilgilerin nesnel bir şekle yani rakamlara dönüştürülmesini gerektirir. Bu durum ise nicelleştirilemeyen tüm değerlerin karar alma sürecinin dışında bırakılmasına neden olur. Örneğin, ormanların öznel veya manevi yönleri, nicelleştirilemedikleri için şirket denklemlerinde yer almazlar. Kamu sağlığını veya refahını tehdit eden üretim unsurlarından zehirli atıklar veya kirlenme, değer yüklü olmayan nesnel kavramlar çerçevesinde göz önüne alınır. Nesnelleştirme ve nicelleştirme dürtüsü şirket faaliyetlerinin her aşamasına nüfuz etmiş bulunmaktadır.

-Altıncısı "gayri insanilik"tir. Şirketler doğayı ve toplumu nesnelleştirdikleri gibi, çalışanlarını da nesnel haline dönüştürürler. Yönelindikleri noktâ kâr olan şirketler çalıştırdıkları insanların performanslarını kameralar ve bilgisayarlar yoluyla ölçerek üretim sürecinde insan olmanın önemini yok ederler. İnsanlara bir çarkın dişlileri gibi davranırlar.

-Yedincisi "sömürü"dür. Çalışan veya ham madde sağlayan bir kişi emeğinin karşılığını tam olarak alamaz. Çalışan ücretini alırken, sermaye sahibi çalışanın emeğinin sağladığı faydaya ilaveten çalışanın ürettiği artık değer faydasını da alır. Sürekli bir sömürü ilişkisi sürüp gider.

-Sekizincisi "hareket yeteneği"yle ilgilidir. Küresel şirketler zaman ve mekân sınırlamalarının dışındadır. Çünkü bu kuruluşlar, kâğıt üzerinde var olan tüzel kişilerdir. Küresel ticaretin yeni kuralları çerçevesinde yerelliğe, işçilere veya komşulara karşı bile bağlılıkları yoktur. Fiziksel bir mekân ile bağlı olmayan şirketler, ücret artışı isteyen işçiler, kısıtlayıcı çevre yasaları veya yüksek vergiler gibi şartlar ile karşılaştıkları zaman tüm faaliyetlerini hızla başka bir yere taşıyabilirler.

-Dokuzuncusu "tabiat düşmanlığı"dır. Küresel şirketler doğal dünyayı değiştirir, dönüştürürler. Kârları, ham maddelerin satılabilir hale dönüştürülmesi yoluyla gerçekleşir. Doğadaki madenler, metaller otomobillere dönüştürülür. Ağaçlar tahtalara, mobilyalara ve kâğıda dönüştürülür. Nadiren doğanın öğeleri yenilenebilir veya ağaçlar tekrar ekilir. Dünyanın bir yerindeki doğal kaynakları tükettikten sonra, şirketler aynı amaçla başka bir yere giderler. Şirketler sürekli büyüme eğilimindedir. Dünyadaki her kaynağın doğadan alınması ve işlenmesi, şirketlerin gittikçe artan bir hızla gösterdikleri faaliyetin konusunu oluşturur. Döngünün tüketim tarafı da hızlanmıştır. Sonuç olarak şirketler doğayı sürekli tahrip ve imha eder.

-Onuncusu "homojenleştirme"yle ilgilidir. Küresel şirketler, bütün insanların benzer şekilde yaşamasını ister. Bu şirketlerde ekonomik, kültürel ve toplumsal bakış ortaktır. Bu bakış açısını bireylere ve topluma da dayatırlar. Çekirdek aile tipini, kendileri için çok daha yararlı bir model olarak görürler. Buna karşılık kendine özgü manevi değerleri ile iç içe yaşayan yerel nitelikli topluluklar; bu şirketlere göre aydınlanmamıştır,

geri ve aşağıdırlar ve dünya pazarının ve kültürünün homojenleştirilmesinin önünde birer engeldirler.

Yukardaki açıklamalardan şu önermelere ulaşıyorum:

-Dünyada olup bitenleri doğru olarak anlayabilmek için, gözlem ve analizlerimizde referans olarak yalnız ülkeleri değil, süper küresel şirketleri de hesaba katmamız gerekir.

-Ulus-ötesi şirketler arasındaki satın almalar ve birleşmeler; dünya ekonomisinin serbest rekabetten hızla uzaklaşarak monopol ya da oligopol piyasalarına dönüşmesine yol açıyor. Hatta denebilir ki, küresel ekonomi, günün birinde birkaç ulus ötesi şirketin eline geçebilir, dolayısıyla insanlık bir "ekonomik diktatorya"ya doğru yürümekte olabilir. Küreselleşme olgusunun gerçek anlamı da budur, yani dünyanın dev şirketlerin belirleyici aktör olduğu global bir düzene doğru ilerliyor.

-Dünya ekonomisinin gidişi öyle görünüyor ki, serbestliğe, özgürlüğe, insan haklarına, yaygın refaha doğru bir gidiş değildir. Tam tersine, despotların hâkim olduğu, rekabetin bile yok edildiği, sevimsiz, karanlık bir dünya var ufkun ötesinde!

KAYNAKÇA

¹Cihan Dura, "Dünyanın Yeni Hâkimleri", <http://cihandura.com/emperyalizm-yazilari/130-duenyayanin-yen-hakmler-kueresel-rketler.html>

²Bakınız: Zerrin Kılıçarslan, Ulusötesi Şirketler ve Küresel Etkileri, Doktora Tezi, ERÜ SBE, Kayseri, 2011.

³Mehmet Dikkaya ve Fatih Deniz, "Ekonomik Küreselleşmenin Yol Açtığı Problemler: Teorik Bir Bakış", ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 2, Sayı 3, 2006, ss. 163-181

Paranın Patronu İtiraf Etti: “Yanılmışım!”

Merkez Bankası Başkanı Başçı'dan '2014 yılında para ve kur politikası' konulu basın toplantısında itiraf geldi. Başçı, “2013 yılının sakin bir yıl olacağını beklediğimizi söylemişim. Yanılmışım. Erken konuşmamak gerekiyor. 2014 yılının nasıl bir yıl olacağını hep birlikte göreceğiz. Hiç bir zaman acele etmemek gerekiyor. Şartları gelişmeleri izleyip doğru politika tedbirlerini zamanında devreye almak gerekiyor” diye konuştu.

Merkez Bankası Başkanı Erdem Başçı, 24 Aralık tarihinde “2014 yılında para ve kur politikası” konusunda basın toplantısı düzenledi.

Amaçlarının TL ve döviz likiditesinde öngörülebilirliği artırmak olduğunu vurgulayan Başçı “Türk Lirası likidite politikası ile öngörülebilirliği bugün artıracamız kafalarda soru işareti kalmayacak. Döviz likiditesinde öngörülebilirliği artıracamız ufak bir miktar esneklik bırakacağız. Merkez Bankası likidite programı hızlı kredi büyümesinin önüne geçecek. Tüketici kredilerindeki artış hızının su anda yüzde 30'a yakın. BDDK ve bizim önlemlerimizle birlikte tüketici kredilerindeki artış hızını önce yüzde 20'ye ardından da yüzde 15'e düşüreceğiz.” diye konuştu.

Enflasyon konusunda da önemli açıklamalarda bulunan Başçı “Bu yılın sonunda enflasyonun yüzde 7'nin üzerinde gerçekleşmesi mümkün. Böyle durumda hükümete mektup yazmamız gerekecek. Öngörülebilirlik tam yüzde 5 ile devam ediyoruz, artı-eksi 2 puan yanılma payımız var. Merkez

Bankası finansal istikrarı gözetmeye devam edecektir. Önümüzdeki dönemde yeni politika araçları kullanılmaya devam edecek.” dedi.

Yıl sonunda enflasyonun 7'ye yakın ama belki 7'nin biraz üzerinde gerçekleşmesinin

mümkün olduğunu belirten Erdem Başçı'nın konuşmasından öne çıkan başlıklar şöyle:

-Tüketici kredilerinin büyüme hızı gelecek yıl içinde yüzde 15'e inerse, hem enflasyon açısından sonuç almamız sağlanacak hem de dış denge açısından çok daha iyi bir nok-

taya geleceğiz.

-Tedbir alınması gereken bir durum olursa, gereken tedbirleri ölçülü bir şekilde almaktan çekinmeyiz.

-Bugünden itibaren aralık ayının sonuna kadar hergün minimum 450 milyon dolar döviz satacağız, bu rakam 500 milyon dolara da çıkabilir.

-2014 hareketli bir yıl gibi görünüyor ama belli olmaz. Erken konuşmamak lazım.

-Yıl sonuna kadar en az 3 milyar dolar döviz likiditesi sağlayacağız

- Ocak ayında da en az 3 milyar dolar döviz likiditesi sağlayacağız - İletişim politikası araçlarında bir değişiklik yok, giderek daha iyi bir noktaya geliyoruz

- Sistemin fonlama ihtiyacının rom kullanım oranlarındaki düşüşler ve döviz satışları ile artırılması söz konusu olacağından fonlama vadesi de bir günlük ve bir haftalık olmak üzere kısaltılmış olacak

- ROK'lar kademeli artırılacak

- Zorunlu karşılık düzenlemesinde sadeleştirme yapılacak

- Şubat ayından itibaren eps yapmaya ihtiyacımız muhtemelen kalmayacak

“2014 Yılı İyi Geçmeyecek”

Nobel ödüllü ekonomist Joseph Stiglitz, küresel ekonomideki sorunların 2014’te de devam edeceğini söyledi.

Küresel ekonomi tablosunun 2013’te iyi olmadığını ve 2014’te benzer şekilde devam edeceğini söyleyen Nobelli ekonomist Stiglitz, “2008 küresel krizinden bu yana yılsonu toparlamalarını yazmanın biraz moral bozucu” olduğunu söyledi. Stiglitz, “Evet, 2. Büyük Depresyon’u önledik ama gelişmiş ekonomilerin vatandaşlarının çoğunun güç bela artan gelirleriyle birlikte Büyük Halsizlik dönemine girdik. Aynı senaryonun daha fazlasını 2014’te de görebiliriz” dedi.

SIYASİ ÇEKİŞME EKONOMİYE VURUYOR

Stiglitz, ABD’de gelir eşitsizliğinin, diğer gelişmiş ekonomilerden daha fazla olduğunu belirtti ve bu eşitsizliğe, aşırı siyasi kutuplaşmanın da eklendiğini söyledi. Cumhuriyetçi Parti ve Demokrat Parti uzlaşmazlığının neden olduğu hükümetin kepenk kapatmasından, kemer sıkmalara kadar uzayan çekişmelere atıfta bulunan Stiglitz, bunların büyümenin anemik boyutta kalarak, iş gücüne yeni katılacak olanlara istihdam yaratmak için yeterince güçlü olmayabileceği anlamına geldiğini ifade etti. Bu gelişmelerin Fed’i tahvil alımlarını azaltsa bile, kısa vadeli faizleri en az 2015’e kadar rekor düşük seviyelerde tutmak zorunda bırakacağını söyleyen Stiglitz, “Düşük faizleri

şimdi sonlandırmak mantıklı olmayacaktır” diye konuştu.

“EKONOMİDE ASIL TEHLİKE...”

Nobel ödüllü ekonomist Avrupa içinse asıl tehlikenin

“rehavete kapılmak” olduğuna dikkat çekerek, “Parasal birliğin gerçek bir bankacılık birliğine ihtiyacı var” dedi. Columbia Üniversitesi profesörü Stiglitz, Avrupa’nın çift dipli resesyona neden olan kemer sıkma politikalarını da eleştirdi.

Joseph Stiglitz

Ekonomist Fatma Nur Gür:

Altının Gözü Toprağa mı Bakıyor

FOTOĞRAF: DENİZ TOPRAK

geldi. 2013 sonunda tahvil alımlarının 10 milyar dolar azaltılması yönünde alınan bu karar altın piyasasında sert satış baskısının yaşanmasına sebep oldu. Bu da demek oluyor ki, doların piyasada bol miktarda bulunduğu günler geride kaldı. FED'in parasal daralma yönündeki bu tavrı, altının neredeyse çıkarılma maliyetine denk gelen 1.200 dolar(ons bazında) seviyelerinin altına sarkmalarına sebep oldu. Altındaki bu düşüş trendi ABD Merkez Bankasının tahvil alım kararlarına bağlı olarak devam edecek gibi görünüyor.

yaklaşık yüzde 20'sini oluşturdu. Hindistanın altın ithalatına %2 gümrük vergisi koyması, halkın rahatlıkla altın alabildiği postahane gibi yerlerde artık altın değil devlet tahvili ve bono satılmasını önermesi alınan önlemler arasında... Son dönemlerde Çin para birimi olan yuanın uluslararası para birimi olması da bir diğer gündem konusu... Bu durumda merkez bankaları yuan rezervi tutmak durumunda kalacaklardır ve bunun için kasadaki altın rezervlerinin bir kısmını yuana çevirmeleri gerekecektir. Eğer yuan uluslararası para birimi olursa bunun altın fiyatlarında büyük kan kaybına sebep olacağı da şüphesizdir.

2013 yılı altın için tam bir dönüm noktası oldu. Yıllardır riskten kaçanlara her daim güvenli liman olma özelliğiyle yatırımcıların ilk tercihi olan altın, 2013 yılında yatırımcısına ortalama yüzde 25 kaybettirdi. Peki, 13 yıl sonra tahtından olan altının piyasaya küsmeye sebepleri nelerdir? Bu küslük 2014 yılında da devam edecek mi?

AMERİKA MERKEZ BANKASI ALTINI KÜSTÜRDÜ

Her yıl istikrarlı kazanç denilince akla ilk gelen bu yatırım enstrümanı, bu yıl küresel dalgalanmaların kurbanı oldu. Bu dalgalanların en etkilisi de Amerika Merkez Bankası FED' den

HİNDİSTAN ŞAŞIRTTI, ÇİN RAKİP ÇIKTI

Altının en büyük ithalatçısı olan Hindistan alımlarını kısıtlayacağı sinyallerini verdi. Hindistan'ın Başbakanlık Ekonomik Danışmanlık Konseyi, devletin altın ithalatını caydırıcı tedbirler alması gerektiğini, halkın altın dışında farklı yatırım araçlarına yönelmesi gerektiğini belirtti. Bu kararın sebebi ise kullandığı altının tamamını ithal etmek zorunda olan Hindistan'ın cari açığının büyümesi oldu. Kullandığı külçe altının neredeyse tamamını ithal eden Hindistan'da altın alımları, küresel talebin 2012 yılında

2014'TE ALTIN UNUTULMALI MI?

2013'teki oynaklığıyla yatırımcısının güvenini kaybeden altının sahneyi terk etmesi henüz söz konusu olmasa da güveni kazanması uzun zaman alacak gibi görünüyor. Fakat Avrupa Merkez Bankası(ECB) ve Japonya Merkez Bankası'nın(BOJ) gevşek para politikalarını sürdürmesi altındaki kan kaybını azaltacaktır. Bu nedenle uzun vadeli bir yatırım düşünüyorsanız altına hala yatırım yapılabilir. Ancak 2014'te beklenen yükselişlerin ise dar bir bant aralığında olduğu unutulmamalıdır.

**“Peki, 13 yıl
sonra tahtından
olan altının
piyasaya küsme
sebepleri
nelerdir? Bu
küslük 2014
yılında da devam
edecek mi?”**

2013 yılı meyve suyu sektörü için nasıl bir yıl oldu? 2014 nasıl gerçekleşecek? MEYED Genel Sekreteri Ebru Akdağ ile sektörün karnesini çıkarttık. Tüm soruların cevabı bir sonraki sayfada.

MEYED Genel Sekreteri Ebru Akdağ

“Sorunlar Aşılırsa Avrupa’nın En Büyüğü Oluruz”

Meyve Suyu Endüstrisi Derneği (MEYED) Genel Sekreteri Ebru Akdağ, meyve suyu sektörünü USİAD Bildiren’e değerlendirdi. Başta hammadde teminindeki yapısal sorunlar olmak üzere, sektör önündeki engellerin ortadan kalkması durumunda Türk meyve suyu sektörünün Avrupa’nın en önemli meyve suyu tedarikçisi olmak gibi önemli bir fırsatla yaratacağına değinen Akdağ şöyle devam etti: “İç tüketime ek olarak ihracatımız da her geçen yıl artarak geliyor. Yaklaşık %90 oranında dış ticaret fazlası veren Türkiye meyve suyu sektörünün 200 milyon doların üzerinde ihracatı bulunuyor.”

Söyleşi: Deniz Toprak

Meyve suyu sektörünün 2013 yılında ulaştığı büyüklük nedir?

Yapılan projeksiyonlara göre 2013 yılını sonunda meyve suyu ve benzeri ürünler (meyve suyu, meyve nektarı, meyveli ve aromalı içecek) tüketimi %8 civarında büyüyerek neredeyse 1 milyon litreye ulaştığını tahmin ediyoruz. %100 meyve suyu ve nektarı ise %5’lik büyüme hızıyla 615 bin litre civarında pay aldığını ön görüyoruz. 2013 yılında büyümenin sürükleyicisi meyveli içecek kategorisi oldu. Ancak kişi başına tüketimi hala yıllık ortalama 1 litre/kişi gibi düşük bir seviyede olan %100 meyve suyunun sağlıklı beslenme trendinin etkisiyle payını arttırmasını bekliyoruz. Neredeyse tüm Avrupa ülkelerinde %100 meyve suyu ve nektarının tüketiminin sabit ya da azalıyor olması, ülkemizde henüz doymamış olan bu pazarın çok önemli bir büyüme

potansiyeli olduğunu da ortaya koyuyor.

İç tüketime ek olarak ihracatımız da her geçen yıl artarak geliyor. Yaklaşık %90 oranında dış ticaret fazlası veren Türkiye meyve suyu sektörünün 200 milyon doların üzerinde ihracatı bulunuyor. Başta hammadde teminindeki yapısal sorunlarımız olmak üzere, önümüzdeki engellerin ortadan kalkması durumunda, önümüzde Avrupa'nın en önemli meyve suyu tedarikçisi olmak gibi önemli bir fırsatla yatıyor.

Özetle 2013 yılında büyüme hedeflerimizi neredeyse yakalıyor olduğumuzu söyleyebiliriz. Yine de, meyve suyu gibi sağlıklı beslenmenin tamamlayıcı bir öğesi olan bir ürünün daha iyi anlaşılmasıyla, büyümenin daha yüksek bir ivme kazanmasını bekliyoruz. Bu sağlıklı beslenme trendinin olumlu etkisinden olduğu kadar, bilgi kirliliğinin temizlenmesiyle tüketim bilincinin gelişmesi ve satın alma gücünün artması gibi faktörlerle de doğrudan bağlantılı. Her halükarda, meyve suyu sektörünün geleceğinin parlak olduğunu düşünüyorum.

Türkiye'de kişi başına düşen meyve suyu tüketimi her geçen yıl artıyor olsa da henüz Amerika ve AB ortalamalarıyla kıyaslandığında oldukça düşük seviyelerde seyretmektedir. 2013 yılı sonunda kişi başına düşen ortalama meyve suyu ve benzeri ürünlerin tüketim miktarı 13 litre civarına ulaşmıştır. Bunun yaklaşık 9 litresini % 100 meyve suyu ve nektarı oluşturmaktadır. Avrupa'da kişi başına düşen yıllık ortalama meyve suyu ve nektarı tüketimi 21 litre civarındadır. Ayrıca Avrupa'daki gelişmiş pazarlarda tüketim oranları, bu ortalamanın da oldukça üzerindedir. Örneğin Almanya'da tüketim 32 litre, Finlandiya ve Hollanda 29, Avusturya'da 27 litre civarındadır. Ancak

Avrupa'daki doymuş pazarın tersine, Türkiye meyve suyu pazarı hızla büyümektedir ve sağlıklı beslenme trendinin de etkisiyle, tüketim bilincindeki gelişmelere paralel olarak ülkemizdeki tüketimin de artmaya devam etmesi beklenmektedir.

2014 yılına ilişkin meyve suyu sektörüne yönelik büyüme tahminleriniz nedir?

Türkiye meyve suyu sanayi, Avrupa ile kıyaslandığında genç bir sektör olsa da teknoloji bakımından yapılanmasını hızla geliştirerek eşit seviye ulaşmıştır. Sektör yeterli derecede bilgi birikimine sahiptir. Ayrıca ülkemiz meyve suyu sektöründeki firmalar Avrupa'da kullanılan en gelişmiş teknolojileri uygulamakta; bununla beraber tesislerimiz Avrupa'daki birçok tesisinden daha yeni durumdadır. Sektördeki firmaların hepsi ihracat yapmakta, dolayısıyla hem teknolojik gelişmeleri anında takip edebilecek dinamizme, hem de yurt dışında rekabetçi olabilecek kalitede üretim becerisine sahiptir.

Ayrıca bu gelişmelerde MEYED'in yeniden yapılanmasının ardından yurt dışında sektörün temsilcisi ve tanıtıcısı konumunu çok üst seviyelere taşımasının da büyük katkısı olduğunu belirtmek gerek. Uluslararası platformlardaki aktif ve başarılı çalışmalarımız sayesinde de, yurt dışında yapılan uluslararası kongrelerin neredeyse hepsine konuşmacı olarak davet edilmekteyiz. Böylelikle Türkiye'nin gücünü ve potansiyelini geniş kitlelere aktarma, sektörün önüne yeni ihracat kapıları açma fırsatı buluyoruz.

2014 yılında hem kişi başına tüketimin, hem de ihracatımızın artışını sürdürmesine katkıda bulunmayı hedefliyoruz. Sektörümüz ve hatta ülkemizin tarımsal gücünün

gelişimi bakımından en çok önemseydiğimiz konuların başında ise, meyveciliğin geliştirilmesine ilişkin hedeflerin gerçekleştirilmesi geliyor. Ancak bu hususta, sektörün girişimlerinden daha da belirleyici olan, devletin koyduğu toplulaştırma, üretim artışı ve sanayiye yönelik meyve üretiminin geliştirilmesi gibi hedeflerin hızla hayata geçirilmesidir.

Beklenmedik gelişmeler olmaması halinde, meyve suyu ve benzeri ürünler tüketiminin %10 civarında büyüme kaydetmesini bekleyebiliriz. İhracat ise hammaddemiz dolayısıyla hava koşullarından, diğer ülkelerdeki üretim durumuna, döviz kurlarından ülke ilişkilerine kadar çok bilinmezli bir denkleme dayanıyor. Yine de son yıllardaki trende ve gelişmelere bakıldığında ihracatta da büyümenin devam edeceğini öngörüyoruz.

İhracat anlamında sektörde 2013 yılında hangi ülkeler ön plandaydı?

Türkiye meyve suyu sanayisinin ihracat bakımından çok büyük bir potansiyeli bulunmaktadır. Şimdiden meyve suyu ihraç edilen ülke sayısı 150 civarındadır. Bu da Türkiye'nin ürünlerinin küresel meyve suyu pazarında büyük ölçüde kabul gördüğünün ve fiyat rekabeti şansımızın artması durumunda, ihracatımızın da geometrik olarak büyüme olanağına sahip olduğunun göstergesidir.

Türkiye'nin meyve suyu ihracatında en önemli pazar Avrupa ülkeleri olup, başlıca ihracat yapılan ülkeler arasında Almanya, Polonya ve Hollanda, ABD, İtalya, İngiltere ve İsrail yer almaktadır. Miktarlar değişkenlik gösteriyor olsa da, Avrupa'dan Amerika'ya, Orta Doğu'dan Afrika'ya ve Asya'ya kadar dünyanın dört bir yanına ürün ihraç eder durumdayız. Bu

“Türkiye’de meyve suyu pazarı yükselen bir trende sahip ve kişi başı tüketimde oldukça önemli bir büyüme vaat ediyor.”

da Türkiye meyve suyu sanayisinin ürünlerinin geniş ölçüde kabul gördüğünün bir göstergesidir.

“2014 YILINDA BAŞLICA İHRACAT AVRUPA’YA”

2014 yılında hangi pazarların ön plana çıkmasını bekliyorsunuz?

2014 yılında da başlıca ihraç pazarı Avrupa olacaktır. Ancak ülkemizdeki üreticiler potansiyeli yüksek gelişen pazarlardaki varlığını daha çok arttırmak için çalışmalarına devam ediyor. Biz de MEYED olarak, yurt dışında kurduğumuz ilişkiler ağını güçlendirerek ve katıldığımız etkinliklerde ülkemiz adına tanıtımlar yaparak bu kapıların daha çok açılmasına katkıda bulunmaya çalışıyoruz. Tüm bu çabaların sonucunda Türkiye Cumhuriyetleri, Orta Doğu ve Güney Afrika gibi tüketimi hızla artan bölgeler her geçen gün daha çok önem kazanıyor.

2013 yılında hangi yatırımlar öne çıktı? Sektörde 2013 yılında yaşanan en önemli gelişmeler hangisiydi?

Yatırımlara birkaç örnek vermek gerekirse, son dönemlerdeki en büyük yatırımlardan biri Anadolu grubunun, Özgörkey ve Brezilyalı meyve suyu üreticisi Cutrale ile birlikte kurdukları Anadolu Etap’tan geliyor. Grubun 2010 yılında başladıkları büyük ölçekli plantasyon yatırımları 2012 sonu itibarıyla 9 bin dönüme ve 1 milyon ağaç portföyüne ulaştığı belirtiliyor. 2013 yılını bitirdiklerinde 2.5 milyon meyve ağacına ulaşmayı planlayan Anadolu Etap, toplam yatırımlarının da 170 milyon doları bulmasını hedefliyor.

2013 yılındaki bir diğer stratejik adım ise Limkon Gıda’dan geldi. Limak Gru-

bu bünyesinde bulunan gıda şirketi Limkon, İsviçreli Wild Flavours ile işbirliğine imza attı. Ortaklık kapsamında Limkon’un Adana’daki fabrikasına iki etapta toplam 10 milyon euroluk yatırım yapılması hedefleniyor.

Türkiye’de meyve suyu pazarı yükselen bir trende sahip, ve kişi başı tüketimde oldukça önemli bir büyüme vaat ediyor. Şu anda kişi başı meyve suyu ve nektarı tüketimi yaklaşık 9 litre. Ancak bu seviye ortalamasının 25 litre olduğu Avrupa ve 45 litre olduğu ABD’ye göre oldukça geri durumda. Bu düşük tüketim markalara gelecek ile ilgili olarak önemli büyüme fırsatları sunuyor. Dolayısıyla bu fırsatı gören yerli / yabancı gruplar da markalı ürünleriyle pazara giriş yapıyorlar.

Örneğin 2010 yılında Ülker’in bünyesinde bulunan Yıldız Holding Avrupa’nın önde gelen meyve suyu üreticisi Eckes-Granini Group ile meyve suyu sektöründe faaliyet gösterecek yeni bir şirket kurmak üzere ortaklık anlaşması imzalandı. Şimdi raflarda Ülker Granini ürünleriyle yer alıyorlar

Yine Pepsico Grubu dünyaca ünlü Tropicana markasını 2013 yılında Türk tüketicileriyle buluşturdu.

Bunlara ek olarak mevcut üreticilerimizin kendi tesislerinde ve meyvecilik alanında yaptıkları yatırımlar da devam ediyor. Ayrıca Avrupalı firmalara ek olarak, Orta Doğu ve Türkiye Cumhuriyetleri de yatırım arayışları sürüyor.

2013 yılında ülkemizde gerçekleştirilen en önemli meyve suyu etkinliği Dünya Meyve Suyu Günü Zirvesi oldu. Dünya Meyve Suyu Günü, 2010 yılında MEYED’in önerisi ve yönlendirmesi üzerine, Uluslararası Meyve Suyu Federasyonunun (IFU) başlattığı uluslararası bir girişimdir. Bu önemli girişimin, Türkiye öncülüğünde olmasının, ül-

kemiz açısından özel bir değeri bulunmaktadır. 2010 yılından bu yana ülkemizde kutlanan “Dünya Meyve Suyu Günü”nü bu yıl, Derneğimizin 20. yılı şerefine Uluslararası bir zirveyle kutladık.

Dünya Meyve Suyu Günü, uluslararası meyve suyu sanayisinin dünya çapında tanınması için ortaya koyduğu ortak bir girişim olarak kabul edilmelidir. Bu proje, meyve suyuna ilişkin olumlu bir algı yaratılması, var olan yanlış ön yargıların ortadan kaldırılması, tüketicileri bilinçlendirirken sağlıklı imajına ek olarak meyve suyunun keyifli bir ürün olarak yeniden konumlandırılabilmesi için ideal bir fırsattır. Bu projeye tüketicilerin meyve suyunun sağlıklı beslenmedeki önemine ilişkin farkındalığının artırılması, meyve suyu tüketiminin teşvik edilmesi ve ulusal meyve suyu endüstrilerinin bu ortak amaçları kapsamında işbirliği içinde hareket edeceği, dünya çapında bir platformun oluşturulması hedeflenmektedir.

Dünya Meyve Suyu Günü’nün temel amaçlarını şu şekilde özetleyebilirim:

- Meyve suyunun sağlıklı beslenmedeki önemine ilişkin tüketicilerde farkındalık oluşturmak,
- Meyve suyu endüstrisi için “uluslararası bir iletişim platformu” oluşturmak,
- Dünya Sağlık Örgütü tarafından desteklenen “5 a day” (günde 5 öğün) kampanyasını desteklemek ve bu kapsamda sağlıklı beslenme programlarında meyve suyunun rolünün anlaşılmasını sağlamak,
- Meyve ve meyve suyu üretimine ilişkin sorunları gündeme taşımak,
- Meyve suyu sanayisinin yüksek potansiyelini ortaya koymak,
- Bu gayeler için hem ulusal, hem de uluslararası resmi

kurum ve kuruluşların desteğini almak.

Türkiye özelinde ise bu girişim, bahsedilen amaçlara hizmet etmesine ek olarak, Türkiye'nin uluslararası platformlardaki tanıtımı ve meyve suyu sanayisinin ülkemiz ekonomisine katkısı bakımından çok önemli bir potansiyele sahip olduğunun anlaşılması adına da büyük önem taşımaktadır.

IFU & MEYED iş birliğinde, 30 Mayıs tarihinde gerçekleştirilen "Dünya Meyve Suyu Günü Zirvesi", ayrıca Avrupa Meyve Suyu Birliği AIJN, bağımsız kalite kontrol kuruluşu SGF ve Avrupa Kalite Kontrol Sistemi EQCS tarafından da desteklendi.

Sektörümüzün daha da geliştirilmesi adına, ülkemiz ve dünya genelinden sektörün değerli temsilcileri ile fikir ve deneyimleri paylaşmak, yeni bilgiler edinmek, ortak gayeler için beraber hareket etme bilincini yerleştirmek, Türkiye'nin uluslararası pazarlarda daha iyi tanınmasını desteklemek ve uluslararası bir iletişim platformu oluşturmak açısından önemli bir adım olmuştur. İlk Dünya Meyve Suyu Günü Uluslararası Zirvesinin başarısı ve sektörden gelen talepler so-

nucunda, bu etkinliğe her yıl devam etmeye karar verdik

2014 yılında sektörde ne gibi gelişmeler bekliyorsunuz?

MEYED olarak 2014 yılında önemli iki ayrı uluslararası etkinliğe ev sahipliği yapacağız. Bunlardan birincisi, Dünya Meyve Suyu Konferansı. 29 Mayıs tarihinde İstanbul'da gerçekleştireceğimiz Konferansta Türk Meyve Suyu Endüstrisi temsilcileri, dünyanın başlıca yabancı firmaların üst düzey yöneticileri ve küresel meyve suyu sanayisi birliklerinin temsilcileriyle bir araya gelecek. Sektörün güncel durumu, geleceği ve yeni yaklaşımların değerlendireceği bu Konferans'ın gerek ülkemiz meyve suyu sanayisinin gelişimi, gerekse Türkiye'nin tanıtımı açısından büyük önemi olacak.

Bu yıl MEYED olarak düzenleyeceğimiz kongreyi yine Meyve Suyu Üreticileri Federasyonu (IFU), Avrupa Meyve Suyu Birliği (AIJN), bağımsız kalite kontrol kuruluşu (SGF) ve Avrupa Kalite Kontrol Sistemi (EQCS) destekliyor.

2014 yılında gerçekleştireceğimiz diğer uluslararası

etkinlik ise, Dünya Elma ve Armut Üreticileri Birliğinin (WAPA) küresel elma ve armut üreticilerini bir araya getirmek amacıyla uzun bir deneyim üzerine inşa ettiği, alanında Dünya'nın başlıca yıllık etkinliği olan Prognosfruit Kongresi. Bugüne kadar Avrupa'nın farklı kentlerinde gerçekleştirilen Prognosfruit Kongresi'nin 38.si, MEYED'in girişimleri sonucunda Türkiye'de ilk defa düzenlenecek.

6-8 Ağustos 2014 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirilecek Konferans başta Avrupa'nın olmak üzere, Dünya'nın meyve üreticilerini, işleyicilerini ve tüketicilerini bir araya getirecek olup, karar vericiler için de önemli bir iletişim ağı fırsatı sunmaktadır. Etkinlik Türkiye'nin küresel meyve üretimi ve işleme platformunda varlığını ortaya koymasından dolayı önemli bir fırsat. Bu etkinliği Türkiye'ye getirerek, sadece meyve suyu sanayisine değil, meyve üreticilerine de eşsiz bir fırsat sunmuş olacağız.

2014 yılından en büyük beklentilerimiz, tüketicilerin meyve suyunun sağlıklı beslenmedeki rolünü daha iyi anlaması ve ülkemiz açısından stratejik önemi olan meyveciliğin

USIAD

@usiadbildiren'i

twitter'da takip et

twitter.com/usiadbildiren

www.usiad.net

gelişmesi için gerekli adımların atılması.

Tüketici ayağında biz kendi koşullarımız elverdiğince sosyal sorumluluk projeleri ve tüketici bilinçlendirme çalışmalarımıza deva edeceğiz. Ancak bu konuda Devletin desteğine de ihtiyaç duyuyoruz. Dolayısıyla devlet tüketici bilinçlendirme çalışmaları için iletişim kanallarını bizim gibi STK'ların kullanıma açması ve kendilerinin yaptıkları çalışmalara hız vermeleri çok önemli olacaktır.

Sektörümüz ve hatta ülkemizin tarımsal gücünün gelişimi bakımından en çok önemseydiğimiz konuların başında, meyveciliğin geliştirilmesine ilişkin hedeflerin gerçekleştirilmesi geliyor. Ancak bu hususta, sektörün girişimlerinden daha da belirleyici olan, devletin koyduğu toplulaştırma, üretim artışı ve sanayiye yönelik meyve üretiminin geliştirilmesi gibi hedeflerin hızla hayata geçirilmesidir. Teşviklerin kalite, verimlilik, çeşit ve maliyet açısından sanayinin gerek iç pazardaki büyümesine gerekse dış ticaretteki gücünü arttırmasına olanak verecek bir şekilde yeniden yapılandırılması büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda meyve plantasyonu ile ilgili teşviklerde, aynı havzada en uygun meyvelerin "Meyve İşleyen Tesisler"in etrafında büyük kümeler halinde oluşmasını mümkün kılacak bir model oluşturulmasına olanak sağlayacak "Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeli"nin, arz açığı ve ihracat potansiyeli yüksek olan meyveler için uygulanmalıdır.

Çok özetle aşağıdakileri hayata geçirebilecek bir sistem kurulması meyveciliğin gelişimine olumlu etkisi olacaktır;

1. sözleşmeli üretimi özendirecek teşvik sisteminin benimsetilmesiyle dağınık tarımsal üretim yapısının

toplulaştırılmasının sağlanması
2. meyve plantasyonu ile ilgili teşviklerde, aynı havzada en uygun meyvelerin "Meyve İşleyen Tesisler"in etrafında büyük kümeler halinde oluşmasını mümkün kılacak bir modelin oluşturulması

3. sanayi meyveciliğinin geliştirilmesi

Sektördeki yatırımlar 2014 yılında devam edecek mi? Sektöre yeni oyuncular girecek mi? Bu konudaki öngörüleriniz neler?

Türkiye meyve suyu sektörü bahsettiğim gibi büyümesini sürdüren ve geleceği parlak bir sanayi koludur. Bu nedenle ekonomideki gelişmeler ve istikrara bağlı olarak önümüzdeki dönemde de yatırımlar devam edecektir. Son zamanlarda Avrupa'ya ek olarak ülkemizdeki potansiyeli fark eden Orta Doğu'nun da ilgisinin arttığını gözlemliyoruz. Tüm bu gelişmeler kapsamında sektöre yeni oyuncuların girmesini de bekliyoruz.

Pandoranın Kutusu, Aslında Sistemin Kutusu mu

Prof. Dr. Mustafa KAYMAKÇI

İçinde yaşadığımız yolsuzluk ve rüşvetler dizisi dönemsel mi, yoksa sistemin bir göstergesi mi? Kanımca konuya bu şekilde bakmakta yarar var.

Ne oluyor? Türkiye'deki iktidar mücadelesinde cemaat denilen oluşum, Pandoranın Kutusu gibi "Ayakkabı Kutusu"nu açıyor ve yolsuzluk ve rüşvetler ortaya çıkıyor.

Bu bağlamda "Pandoranın Kutusu" konusu gündeme geliyor.

PANDORANIN KUTUSU GİBİ MİTOLOJİK BİR SÖYLEMLER BİZE NEYİ ANLATIR?

Mitolojiler; sınıflı uygarlıkla birlikte ekonomik politik mücadelelerin gerçekleştirildiği öyküler toplamıdır. Çıkar klikleri ya da artık ürün tekellerinin kalıcı ve kabul edilebilir olmaları, bir başka deyişle sömürünün meşrulaşması için din ve hukukun yanında mutlaka mitolojilere gereksinme duyarlar. Diğer yandan da bize, evreni, doğayı anlama, kavrama ve açıklamada ipuçları verirler.

Pandoranın Kutusu mitosunu hakkında farklı söylemler var. Ancak özünde aynıdırlar. Zeus'un buyruğuyla Demirci Tanrı Hephaistos, toprak ve suyla yaptığı heykele Tanrıça Afrodit'in biçimini vererek ilk kadını yaratır ve adına bütün tanrıların özelliklerini taşıyan anlamına gelen Pandora "Tüm Armağan" denilir. Ancak yüklenilen özellikler hileci ve düzenbaz tanrı ve tanrıçaların özellikleridir.

Tanrılar Pandora'ya özelliklerinden birer parça verirken bir de ona bir kutu armağan ederler. Bu kutu bütün kötülüklerin doldurulduğu bir kutudur. Kutuyu da hiçbir şekilde açmaması için tembihlerler. Bununla birlikte, tanrılar Pandora'nın ya da bir başka kişinin bu kutuyu bir gün merakına yenilerek açacağını ve kötülükle-

rin dünyaya yayılacağını bilerek verirler. Eş olarak gönderildiği Epimetheus bir gün Pandora'nın kutusunda ne olduğunu merak ederek açar. Kutu açılınca dünyaya hastalık, açlık, savaş, kıskançlık, yolsuzluk ve rüşvet gibi kötülükler yayılır. Epimetheus hemen kutuyu kapatır. Ardından Pandora da onu bu kadar korkutanın ne olduğunu merak ederek kutuyu açar ve kalan kötülükler de yayılır. Ama son anda Pandora kutudan çıkacak olan "umut" u yakalar ve kutuda kalmasını sağlar. Pandora'nın kutusunda yalnızca umut kalmıştır.

Pandoranın Kutusu mitosunu, aslında sınıflı uygarlığın sürekli ve kesintisiz sürmesi için, Ana Tanrıçası olarak simgeleşen kadının otoritesinin gücünün elinden alınıp, derin bir sömürüye tabi tutulmasının adım adım gerçekleştirilmesinin bir öyküsüdür. Bir başka deyişle, eşitlikçi bir düzenin yaratıcısı Ana Tanrıça'nın yenilgisi ya da insanların köleleşmesidir.

SİSTEM, BÜTÜN KÖTÜLÜKLERİN TEMELİ DEĞİL Mİ?

İnsanoğlu, günümüzde de işsizlik, açlık, yoksulluk ve ölümlerle içiçe yaşıyor. Bir yandandabuortamdayolsuzluk ve rüşvetler dayanılmaz boyutlara erişiyor. Bütün

bunlar yaşamın doğal bir sonucu olarak kabul ettiriliyor ve yaratıcısı olan liberal ekonominin açmazları göz ardı ediliyor.

Bilindiği üzere, liberal ekonomide, Tanrı Zeus'un işlevine sahip, her şeyi düzenleyen gizli bir el vardır. Bu sistemin işleyişi, kimi temel inançlara dayanır. Düzenin baş tanrısı, paradır. Kullanlarının bütün derdi, para tanrısına ulaşmaktır.

Paraya ulaşmak için, milyonlarca insanın katledilmesine yol açan savaşlar çıkartılır, demokrasi ve uygarlıklar götürme söylemiyle ülkeler yok edilir, oralarda var olan kadim uygarlıklar yağmalanır. Bir yandan da parçala ve yönet ilkesiyle ulus devletler parçalanır, aynı kaderi paylaşan insanlar boğaz boğaza getirilir. Bu bağlamda, bakınız liberal ekonominin doruğunda olan Amerika Birleşik Devletleri'nin başkanlarından Eisenhower, görevini sonlandırırken "ABD'nin en büyük sorunu, sanayi ile silahlı kuvvetler arasındaki bütünleşmedir."

demedi mi? Bu yaklaşım, aslında savaş çıkartarak en yüksek düzeyde paraya ulaşılmasının göstergesini ifade etmiyor mu?

Diğer yandan Batı ülkelerinde, gelişmekte olan ülkelere göre daha az bir yolsuzluk ve rüşvetin var olması, emekçi kesimlerin örgütlenme gücüyle bağlantılıdır. Bununla birlikte, onların sahip olduğu haklarının temelinde de uluslararası sömürünün payı olduğu unutulmamalıdır.

Bizim gibi ülkelere gelince.Yolsuzluk ve rüşvetin temelinde, sermayenin denetimsizliği vardır. İşçi ve köylü kesiminin güçsüz oluşu, sermayenin çalışanlar tarafından denetim olanağını yok etmiş bulunmaktadır. Bunun için ülkemizde neler yapılmıştır? Sıralayalım;

Sendikasılaşma politikası izlenmiştir. Kırsal kesimde sayısız örgütler olmasına karşılık politika belirleme konusunda hiçbir rolleri bırakılmamıştır.

Özelleştirmeler doruk noktasına getirilmiştir.

Danıştay'ın kamu yöneti-

mi işlemlerinin yasalara uygunluğunu denetleme yetkileri sınırlandırılmıştır. Düzenleme ve Denetleme Kurumları'nın bağımsızlığı ortadan kaldırılmıştır.

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulları'nın çoğu çalışmaz duruma getirilmiştir.

En önemlilerinden bir başkası da Kamu İhale Kanunu'nda değişiklik yapılarak, kamu kesiminde mal ve hizmetler alımının yaklaşık yüzde 95'i izlenir olmaktan çıkarılması olmuştur.

Son söz adına ne söyleyelim: Ortaya çıkan sonuç, salt Adalet ve Kalkınma Partisi ve onunla iktidarı paylaşan cemaat oluşumunun çöküşü değil, aynı zamanda 150 yıllık bir Siyasi İslamcılık akımının da iflası sayılabilir. Bunlar Siyasi İslam adına toplum mühendisliği yapmıyorlar mıydı? Ancak özündeyolsuzluk ve rüşvet,var olan sistemin bir sonucudur. Bunu görmezlikten gelmek ya da farkında olmamak, deve kuşunun kafasını kuma gömmesinden başka bir şey değildir,aslında yolsuzluk ve rüşveti paylaşmaktır.

“Bolşeviklerle Kemalistlerin Mantık Evliliği”

Türkiye tarihinde özellikle Mondros mütarekesiyle başlayıp, Büyük Taarruz’la sona eren süreci aydınlatmada birinci kaynak niteliğini taşıyor İngiliz arşiv belgeleri... Ve dolayısıyla İngiliz Yıllık Raporları. Bu raporlar, 1919 yılından itibaren İstanbul’da bulunan İngiliz Yüksek Komiserliği’nin İngiliz Dışişleri Bakanlığı’na her yıl yazmış olduğu raporları içeriyor. Raporların İngilizler İstanbul’dan çekildikten sonra da hazırlanmaya devam etmesi dikkat çekici.

Söyleşi: Şenol Çarık

Doç. Dr. Ali Satan

Türkiye tarihinde özellikle Mondros mütarekesiyle başlayıp, Büyük Taarruz’la sona eren süreci aydınlatmada birinci kaynak niteliğini taşıyor İngiliz arşiv belgeleri... Ve dolayısıyla İngiliz Yıllık Raporları. Bu raporlar, 1919 yılından itibaren İstanbul’da bulunan İngiliz Yüksek Komiserliği’nin İngiliz Dışişleri Bakanlığı’na her yıl yazmış olduğu raporları içeriyor. Raporların İngilizler İstanbul’dan çekildikten sonra da hazırlanmaya devam etmesi dikkat çekici.

Doç. Dr. Ali Satan’ın derlediği ve bugüne kadar ilk kez tam metin olarak Türkçe ve İngilizce olarak yayınlanan “İngiliz Yıllık Raporlarında Türkiye” dizisi bir süre önce 1925 ve 1926 yılının raporlarının bir arada

yayınlanmasıyla tamamlandı. Biz de Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Ali Satan’ı Göztepe Kampüsü’nde ziyaret ederek, çalışması üzerine bir söyleşi gerçekleştirdik.

İngiliz Yıllık Raporlarında Türkiye çalışmanızın öyküsüyle başlayalım isterseniz söyleşimize.

Çalışmamızı yayınlamaya ilk olarak 2010 yılında, 1920 yılı raporu ile başladık. 2013 yılı sonu itibariyle çalışmamız tamamlandı. Üç yılda altı kitapta toplanan yedi adet yıllık rapor yayınladık. En son altıncı kitap, 1925 ve 1926 yılı bir arada, yayınlandı.

Yıllık raporlara ilişkin öyküme gelecek olursak, yüksek lisanstan sonra İngiltere’de arşivleri tararken, Türkiye ile alakalı belgeler arasında, herhangi bir rapor olarak, Türkiye dosyaları içerisinde gördüm ve dikkatimi çekti. Yıllık olarak hazırlanmış, 40-50 sayfa arasında raporlar bunlar. Kapsamlı raporlar. Siyasi olaylar, muhtemel gelişmeler, ticari gelişmeler, borçlar, halkın, memurların durumu vb. var bu raporlarda. Elbette her raporda ağırlıklı olarak askeri vaziyet de var.

İngilizlerin işgali altında olmamız raporlarda askeri durumun geniş yer tutmasında etkili değil mi?

Evet, askeri duruma ilişkin bilgiler geniş yer tutuyor. 1923’e

kadar düşman ülkeyiz İngilizlerle. İşgalciydi İngiltere. İşgal sonrası, Cumhuriyetin ardından 1926’ya kadar da Irak sorunu, sınır sorununun önemli yer teşkil ediyor olmasından, her an çatışma ortamı çıkma ihtimalinden dolayı İngiliz Raporları Türk ordusunun durumu, gücü, teçhizatı vb. hakkında ayrıntılı bilgi veriyordu Londra’ya. Bu kadar zengin malzeme sunan raporları görünce topladım.

Daha önce bu raporlar hiçbir yerde yayınlanmadı...

Türkiye’de İngiliz Belgelerine dayanan veya İngiliz belgeleri yayınlayan birçok çalışma vardı. En kapsamlısı Bilal N. Şimşir’in “İngiliz Belgelerinde Atatürk” kitabıdır. İlk cildi Cumhuriyetin 50. yılında yayınlanmıştır. Ancak, bizim yayınladığımız raporlar bu eserlerde yer almamıştır. Bizim yayınladığımız bu raporlar, İngiliz diplomatlarca her yılın sonunda geçmiş yılda neler yaşandığına dair, her konunun yakın takipçisi ve adeta uzmanlarınca hazırlanan raporlardır. Diğer raporlardan ayırt edici özelliği; bu raporlar istihbarat raporları değildir. İstihbarat raporları haberi bir an önce yetiştirmek kaygısından dolayı aceleyle hazırlanıp yolların. Bir kısmında yanıltmalar vardır. Dolayısıyla istihbarat raporları çok fazla güvenilir değildir. Bunlar bir yıl boyunca Yüksek Komiserlik’te biriken bilgiler, kontrol edilmiş bilgiler çerçevesinde hazırlanmış kapsamlı, daha soğukkanlı

belgelerdir. Bu raporların hazırlanmasındaki maksat Londra'nın Türkiye politikalarını belirlemesinde doğru bilgilerle hareket etmesini sağlamaktır. Açık bir dille yazılmıştır. Hizmete özel olduğu için gerektiğinde kendi politikalarını da eleştiren içeriğe sahip metinlerdir. İngiliz gözüyle ve İngiliz çıkarları için hazırlanmışlardır.

Peki, bu raporlar bize neler kazandırmaktadır?

Yakın dönem Cumhuriyet yazıcılığı açısından bakacak olursak bilmediğimiz bazı bilgileri ortaya çıkarmış, bildiğimiz konuların ise zenginleşmesini sağlamıştır. Milli mücadelede Türklerin verdiği kayıpların sayısının bizdekinden daha fazla olduğu bu raporlarda söyleniyor. Bunun üzerine düşünülmesi gerektiği kanaatindeyim.

Mesela 1921 yılı raporunda yer alan ilginç tespitleri sıralamak istiyorum.

Mesela İstanbul kiliselerinde Yunan, camilerde ise Türk ordusu için dualar edildiğine dair şu bilgi yer alıyor:

"...Görünüşe göre Yunan Hükümeti kendisinin Türkiye ile savaş halinin sürdüğünü kabul etse de İstanbul Hükümeti ile savaşmadığını düşünüyordu. Bir yanda günahkâr Rumlar Patriklerinin ağzından, savaşan Yunan ordusunun başarılı olması için, iyi dileklerini iletmekte, öte yanda Kemalist ordunun başarıları için İstanbul camilerinde dualar edilmekteydi..."

Diğer bir husus da Bolşeviklerle Kemalistlerin arasında bir 'mantık evliliği' yapıldığı belirtiliyor ve 1921 yılı raporunda şu tespite yer veriliyor; "...Aslında o sıralar Milli Mücadele yanlıları ile Bolşevikler arasındaki ilişkinin yapısı 'mantık evliliği' niteliğindedir. Bolşevikler Yakın Doğu'daki çözümsüz meselelerin müttefiklerin çıkarlarına zarar vereceğini ve onlar için bir endişe kaynağı olacağını fark etmişlerdi. Çünkü, Sovyet Hükümeti'nin politikası müttefiklere mümkün olan en büyük sıkıntıyı vermek üzerine kurgulanmıştı ve Anadolu'da düşmanlığın sürdürülmesi Bolşeviklerin çıkarlarına hizmet etmekteydi. Öte yanda silah, vb. Avrupa'dan elde etme imkânından yoksun olan

Milli Mücadele yanlıları zorunlu olarak bunların temini konusunda Rusya'ya yönelmişlerdi..."

ERMENİLERİN UMUTLARI SUYA DÜŞTÜ

1921 yılında Doğu Cephesi'nde kazanılan zaferler ve neticesinde elde edilen sonuçlar bakın o yılın raporunda Londra'ya nasıl bildiriliyordu:

"...Her iki antlaşmanın diğer ortak sonucu da Ermenilerin umutlarını suya düşürmüş olmalarıydı. Ankara Hükümeti, Ermenilerin Anadolu'da muhtemel bir "Ermeni devleti" kurma çalışmalarına karşı çıkarken Bağımsız Erivan Cumhuriyeti'ne her zaman büyük bir itibar göstermekteydi. Fransızlarla yapılan anlaşma Kilikya'da bir Ermeni devleti kurulmasını imkansız hale getirmişti. Karş Antlaşması ile Türkler kuzey doğudaki toprakları üzerinde tam hâkimiyetlerini kabul ettirmekle kalmamış, aynı zamanda Erivan Cumhuriyeti'ni de etkisiz kılmışlardı. Görünüşe bakılırsa Ermeniler konferans öncesinde Brest-Litovsk Antlaşması'nda Rusya tarafından terk edilen, Kars dâhil, toprakların alınmasında Rusların desteğini beklemişlerdi. Ruslar bunun için uğraşmamış üstelik Sarıkamış ormanları ve Oltu bakır madenleri gibi Ermenilerin son çare olarak alacaklarına inandırıldıkları belli bazı ekonomik ayrıcalıkları da Ermenistan adına elde etmeyi başaramamışlardı. Kars Antlaşmasının ilk etkisi Ermeni Cumhuriyetini büyük bir acz içinde bırakmış olmaktadır."

Mesela 1922 raporunun önemli bir bölümünde İngiliz Yüksek Komiserliği'nin Anadolu'da Türklerin neden kazandığına dair yaptıkları muhasebeyi görüyoruz. Biraz da buraya değinebilir misiniz?

İngilizler Yunanlılarla beraber İtilaf Devletlerinin savaşı kaybetmesinin burukluğu içinde mağlubiyetin faturasını büyük ölçüde Fransız ve İtalyanların ihanetine bağlıyorlar. Kesinlikle affetmiyorlar. Rapor, Mondros Mütarekesi öncesi ve sonrasında İtilaf Devletlerinin aralarında yaşadıkları çekişmeleri, tavizleri, planları, açık bir dille ortaya konuyor. Yine Rapor, İstanbul'da

Osmanlı idaresinin son bulup TBMM idaresinin adım adım hakim olmasını ve bu süreçte İşgal Komiserliklerinin ellerinden tek tek yetki ve imkanlarının nasıl alındığını anlatması bakımından oldukça dikkat çekicidir. Rapor, Ankara'nın İstanbul'a hakim olması sürecinde eski payitahtta 15 bin bürokratin işsiz kalacağını ileri sürülüyor.

Kürt Meselesi ile ilgili tespitlere de değinebilir misiniz?

1923 raporunda Kürt meselesi ile ilgili önemli ipuçları veriliyor; "henüz olgunlaşmamış milli talepler" tespiti yapıldıktan sonra; "Son yıllarda münferit olarak ortaya çıkan isyanlar Kürt bölgelerine özgü hastalıklı bir durum arz etmekte olsa da bölgedeki mili duygu güçlü ve evrensel olmadığı için, Türkler kötü yönetim ile onları kıskırtmazsa Kürt milliyetçiliği ciddi bir tehlike oluşturmayacaktır. Onların korkusu, Irak'ın Kürt kısmından gelecek etkiyle, ya da planlı bir İngiliz entrikasıyla konunun tahrik edileceğidir. Türkler bunun şu anki koşullarda mümkün olamayacağını anlamakta güçlük çekmektedirler" denilmektedir.

Ayrıca 1925-26 yılı raporlarında da Şeyh Said isyanı hakkında ayrıntılı bilgiler verilmektedir.

DIŞIŞLERİ ARŞİVİ ARAŞTIRMACILARA AÇILMALIDIR

Son olarak neler söylemek istersiniz?

Burada bütün önemli noktaları söylememiz mümkün değil. Yaklaşık 500 sayfalık bir yekündan bahsediyoruz. İki şey söylemek istiyorum. İlk olarak, bizim hakkımızda İngiliz belgeleri, raporlarını görebiliyoruz ama Türk dışişleri bakanlığı belgelerini göremediğimiz için bizim İngilizler ya da şu veya bu konu hakkındaki raporlarını bilemiyoruz. Bu Cumhuriyet tarihçiliği için kapanması imkansız bir açıktır. Dolayısıyla biran evvel Türk Dışişleri Bakanlığı arşivi araştırmacılara açılmalıdır. İkincisi ise, TBMM'nin 90. yılında yayınlamaya başladığımız ve Cumhuriyetin 90. yılında bitirdiğimiz İngiliz Yıllık Raporları'nın muadilleri olan Fransız, Rus, İtalyan yıllık raporlarını da genç tarih araştırmacılarının okuyuculara sunmalarını bekliyorum. Sizin de ilginize teşekkür ediyorum.

Afrika'dan gelen umutlu futbolcular

Türkiye son yıllarda Afrika'dan gelen futbolculara umut kapısı oluyor. Dünyanın önde gelen futbol takımlarında oynamayı hayal ederek Türkiye'ye gelen Afrikalı gençler, Türkiye'yi hedeflerine ulaşmak için bir basamak olarak görüyor.

Afrikalı futbolcular, Türkiye'de bir takımla anlaşabilmek için, Erol Özbek nezaretinde idmanlarını sürdürüyorlar. Futbol menajerliği yapan Erol Özbek, "Menajer Erol Organizasyon" çatısı altında topladığı yetenekli gençleri profesyonel futbol hayatına hazırlıyor.

Sıcak bir havada Erol Özbek ile Ayazağa Stadyumu'nda buluşuyoruz. Sahada özel bir üniversitenin futbol takımı ile Menajer Özbek'in kurduğu takım hazırlık maçı yapıyor. Saha kenarında Menajer Özbek maçı takip ediyor. Sahadaki iki Afrikalı futbolcu hemen dikkat çekiyor. Özbek orta sahada top koşturan 2 numaralı futbolcuyu işaret ederek maç bitiminde yanımıza çağıracağını söylüyor. Menajerle maçı takip etmeyi bırakıp Afrikalı futbolcular üzerine konuşuyoruz. Afrikalıların Türkiye'ye gelmesini şöyle anlatıyor:

“Afrika’da çok önemli futbolcular çıkabiliyor. Bunun nedeni Afrika’da Futbol Akademisi denen bir yapının varlığı. Bu akademiye herkes giremiyor. Fiziksel olarak yeterli ve çok becerikli 22 oyuncu bu akademide kalıyor. Akademide futbol eğitiminin yanında yabancı dil eğitimine de çok önem veriliyor. Akademide Fransızca konuşuluyor ve bunun yanında ileri seviyede İngilizce öğretiliyor. Avrupa’da gördüğünüz dünyanın en başarılı Afrikalı futbolcuları Akademi’den çıkmadılar. Akademide diğer bir avantajı bünyesinde bulunan 16-17 yaşlarındaki futbolcuları Avrupa’ya göndererek ilerde adaptasyon sorununun yaşanmasını önlemek. Kurulan bu akademi tabii ki çok iyi ve çok profesyonel ama 22 oyuncu alıyor. Afrika’daki diğer yetenekli oyuncular dışarıda kalıyor. Dışarıda kalan oyuncular Türkiye gibi ülkeleri tercih ediyor.”

Erol Özbek yedek kulübeye doğru gidiyor ve sahadaki futbolcuları yönlendiriyor. Özel üniversite takımı maçı kazanıyor. Maç biter bitmez Afrikalı oyuncu kömür karası renginin üzerine giydiği mavi beyaz formayla yaklaşıyor. Hemen arkasında Erol Özbek var.

Ajanaku Mukaila 20 yaşında. Nijeryalı. Burada herkes ona Müslüman olduğu için Musa diyor. Türkçesi iyi. Bilmediği kelimeleri anlatmak için ise yaptığı el kol hareketleri farklı bir görüntü oluşturuyor. Yetenekli orta saha oyuncusu geçen sene gelmiş Türkiye’ye. Dokuz kardeşten en küçüğü olan Musa’nın babası asker ve maddi olarak durumlarının çok kötü olmadığını söylüyor. Fakat ailesinin kendisine maddi yardım yapmadığından yakınıyor. Ailedeki diğer kardeşlerden kimisi bankacı kimisi oto tamircisi kimisinin de kuaförlük yaptığını söylüyor. Türkiye’ye gelme macerasını şöyle anlatıyor Nijeryalı futbol-

cu:

“10 yaşından beri futbol oynuyorum. Nijer ya’dayken üç yıl Evablazing takımında oynadım ama kendimi geliştirmek için daha iyi bir kulüp gerekiyordu. İyi kulübe gitmek için de çok yetenekli olmalısınız. Fakat ben kendimi geliştiremediğim için iyi yerlerde oynayamıyordum. Daha sonra Nijerya’da bir Türk ile tanıştım bana sürekli Türkiye’yi anlatıyordu. Hatta Türkçe kelimelerin çoğunu ondan öğrendim. Zamanla Türkiye çok ilgimi çekmeye başladı ve televizyondan sürekli Türkiye’yi takip etmeye başladım. Bir gün menajerime ben Türkiye’ye gitmek istiyorum dedim. Gerekli bağlantıları sağlayan menajerim beni bir amatör kulübe gönderdi. Türkiye’ye geldiğimde tek başıma kaldım, menajerime ulaşmaya çalıştımsa da olmadı o da beni bir daha aramadı.”

NIJERYALI FUTBOLCU GEÇİMİNİ KUAFÖRLÜKTEN SAĞLIYOR

Nijeryalı futbolcu İstanbul’da yaşıyor. Beşiktaş’ta beş arkadaşı ile bir ev tutmuşlar, futbolun yanında kuaförlük de yapıyor. Saçını yaptırmak için Beşiktaşlı futbolcuların kendisi ne geldiğini söyleyen Musa birden gururlanıyor. BJK’li futbolcuların sürekli müşterisi olduğunu hep yanına geldiğini anlatan Musa iyice göğsünü kabartarak Amerika Birleşik Devletleri’nin profesyonel basketbol ligi NBA’den sporcuların İstanbul’a geldiklerinde saçlarını yaptırmak için kendisine geldiklerini biraz böbürlenerek anlatıyor.

Musa’ya hangi takımında futbol oynamak istiyorsun dediğimizde hiç tereddütsüz Fenerbahçe diyor ve koyu bir Fenerbahçe taraftarı olduğunu vurguluyor. En büyük hayalinin Avrupa takımlarında oynamak; Barcelona’da top koşturmak olduğunu bastıra bastıra söylüyor.

BAŞINDAN GEÇEN BİR OLAYI ANLATMAK İSTİYOR

“İstanbul’a yeni geldiğim dönemlerde Kartalspor’dan bazı kişiler beni transfer etmek istediler. Hemen o an idmana çıkmam ve yeteneklerimi göstermem söylendi. Büyük bir sevinçle hazırlanarak sahaya çıktım; hazırlık maçı yapacaktık. Benimle beraber belki başka futbolcuları daha transfer edebilirlerdi. Maç başladı ve ilk topla bulduğum an karşı taraftaki oyuncu sert bir şekilde ayağıma vurdu. Bu hareketten sonra o gün ayağa kalkamadım. Kartalspor’dan yetkililer hiç benimle ilgilenmediler. Transfer olmama çok az kalmışken yaşadığım bu şanssızlığı asla unutamıyorum”

“TÜRKİYE’DE GEÇİNMEK KOLAY DEĞİL”

Nijeryalı futbolcu ile Türkiye’deki hayat şartlarını konuşuyoruz. Türkiye’nin Nijerya’dan daha iyi olduğunu söylüyor. Kuaförlükten ortalama 800 lira kazanıyor, fakat kazandığı para ev kirası, fatura, yeme-içme gibi masraflara gidiyor. Musa birden derin bir düşünceye dalıyor sonra ağzından şu sözler dökülüyor: “Türkiye’de de geçinmek kolay değil”.

Söyleşinin ardında sıra fotoğraf çekimine geliyor. Mavi-beyaz formasıyla sahanın ortasında poz veren Nijeryalı, topla olmadık hareketler yaparak bize karşı yeteneklerini sergiliyor. Fotoğraf çekiminden sonra Musa’nın fotoğraf makinesine uzun uzun baktığını görüyoruz. Kendisinin fotoğrafa meraklı biri olduğunu düşünüyoruz ama öyle değilmiş. Nijeryalı biraz utanarak internet üzerinden tanıştığı Finlandiyalı kızdan bahsediyor. Finlandiyalının ismi Lesli ve fotoğrafçılık yapıyormuş. Musa’nın fotoğrafa olan merakının nedenini anlıyoruz.

G.DOĞU'NUN İLK LOJİSTİK MERKEZİ DİYARBAKIR'DA KURULACAK

Üretilen ürünlerin pazara sunumunu sağlamak amacıyla Güneydoğu'nun ilk lojistik merkezinin Diyarbakır'da kurulması planlanıyor. Çözüm süreci ve teşvik uygulaması ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde hızlanan yatırımlara paralel olarak üretilen ürünlerin en hızlı ve ucuz şekilde pazar sunulmasını sağlamak amacıyla Diyarbakır Valiliği, Karacadağ Kalkınma Ajansı ve Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası (DTSO) Başkanlığı çalışma başlattı.

KİMYA İHRACATI, İSTANBUL VE KOCAELİ'NİN SIRTINDA

Türkiye'nin 2013'teki 17 milyar 441 milyon 96 bin dolarlık kimyevi maddeler ve mamulleri ihracatının yüzde 67,3'ünü İstanbul ve Kocaeli gerçekleştirdi. Türkiye'nin 2013'teki 17 milyar 441 milyon 96 bin dolarlık kimyevi maddeler ve mamulleri ihracatının yüzde 67,3'ü İstanbul ve Kocaeli'den yapıldı. Türkiye İhracatçılar Meclisinin (TİM) verilerinden derlediği bilgiye göre, kimyevi maddeler ve mamulleri sektöründe 2012'deki 17 milyar 513 milyon 306 bin dolarlık ihracat, geçen yıl yüzde 0,4 azalışla 17 milyar 441 milyon 96 bin dolara geriledi. Kimya sektörü, yüzde 11,5'lik pay ile en fazla ihracat yapılan 2'nci sektör oldu.

HURDA ARAÇLARDAN 58 MİLYON LİRA KATKI

Çevre ve Şehircilik Bakanı Güllüce, "2013'te 10 bin 560 araç hurdaya ayrıldı ve hurda araçlardan ekonomiye 58 milyon lira katma değer sağlandı" dedi. Çevre ve Şehircilik Bakanı İdris Güllüce, 2013'te 10 bin 560 aracın hurdaya ayrıldığını ve hurda araçlardan ekonomiye 58 milyon lira katma değer sağlandığını bildirdi.

Bakan Güllüce, yaptığı yazılı açıklamada, hurdaya ayrılan araçların Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Emniyet Genel Müdürlüğü'nün ortak veri sistemi olan "Ömrünü Tamamlamış Veri Sistemi" üzerinde kayıt altına alındığını vurguladı.

TÜRKİYE, AVRUPA'NIN 11. ZENGİNİ!

Türkiye, Avrupa bölgesinde en fazla ultra zengine sahip 45 ülke arasında 11. sırada yer alıyor. Zenginler, sanattan sonra en çok harcamayı havacılık ve yatçılığa yapıyor DÜNYA'nın yatçılık dergisi YACHT, ultra zenginlerin tüketim alışkanlıklarını açıkladı. Zenginler sanata ve sanat eserlerine yılda 21 milyar dolar harcarken, jetlere 19 milyar dolar ve süper yatlar 13 milyar dolar harcamaya yapıyor. 'Ultra High Net Worth' olarak adlandırılan 30 milyon dolardan fazla varlığa sahip zengin popülasyonu artışını sürdürüyor. Hem ultra zengin sayısı hem de sahip oldukları varlıklar artıyor. Araştırma şirketi Wealth-X'in yayımladığı '2012-2013 World Ultra Wealth Report' fakirleşen dünyada zenginleşen insanları ve tüketim alışkanlıklarını araştırdı. 2008'den bu yana birçok ülkenin iflas ettiği veya dibe vurduğu dönemde bireysel süper zenginlerin sayısı arttı.

TÜKETİCİYİ ALDATANA ZAMLI TARİFE

Tüketicinin Korunması Hakkında Kanununun 25. maddesinde yer verilen idari para cezaları, yeni yılın başlamasıyla yüzde 3,93 oranında artırıldı. Tüketici Hukuku Enstitüsü Genel Başkanı Avukat Hakan Tokbaş yaptığı açıklamada, kanuna aykırılıklarda uygulanacak idari para cezalarının, 2014 yılında yüzde 3,93 oranında artırıldığını söyledi. Yeni düzenlemeyle Tüketici Hakem Heyetlerinin bin 272,19 liraya kadar olan başvurularla ilgili karar alabileceğini belirten Tokbaş, sözleşmelerinde haksız şartlar bulunan bir şirkete sözleşme başına 144 lira yerine 149 lira idari para cezası verileceğini anlattı.

ASGARI ÜCRETE YÜZDE 5 + 6 ZAM YAPILDI

Asgari ücret açıklandı. Buna göre, ilk 6 ayda yüzde 5, ikinci 6 ayda yüzde 6'lık bir artış olacak. Asgari Ücret Tespit Komisyonu, 2014'te geçerli olacak asgari ücreti belirlemek üzere beşinci kez toplandı. Toplantı sonucu Asgari ücrete 2014 yılının ilk 6 ayda yüzde 5, ikinci 6 ayda yüzde 6'lık bir artış olacak. Buna göre 2014 yılının ilk 6 ayında asgari ücret 846 lira oldu. Çalışma Bakanı Faruk Çelik, asgari ücreti açıklamak için basın toplantısı düzenledi. Çelik, "Bu yıl aldığımız kararlardan biri asgari ücrette 16 ya sınırı uygulamasına son veriyoruz."

TESK: VERGİLERDE KAŞ YAPARKEN GÖZ ÇIKARILDI

Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK) Genel Başkanı Bendeve Palandöken, Belediye Gelirleri Kanununda, vergi ve harçları belirleme yetkisinin belediye meclislerinden alınarak Bakanlar Kurulu'na devredilmesi ile en çok esnaf ve sanatkarı yakından ilgilendiren vergi ve harçlara zam yapıldığını belirterek, "Bakanlar Kurulu Kararıyla bazı belediyelerde vergi ve harçlar yüzde 500 arttırıldı. Belediye vergilerinde kaş yaparken göz çıkarıldı" dedi. Palandöken, Belediye Gelirleri Kanununda, vergi ve harçları belirleme yetkisinin belediye meclislerinden alınarak Bakanlar Kuruluna devredilmesiyle ilgili açıklama yapan TESK Genel Başkanı Palandöken, Belediye Gelirleri Kanununda, vergi ve harçlar için alt ve üst sınırların belirlendiğini bildirdi. Yeni uygulamanın esnafla belediyeleri karşı karşıya getirdiğini vurguladı.

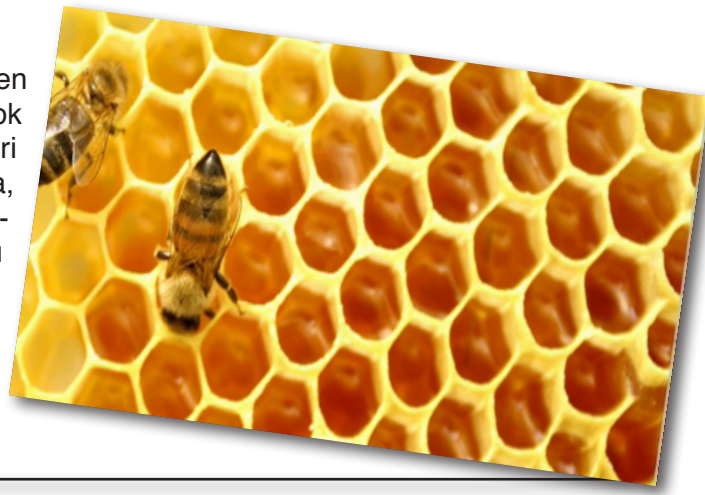
TÜRKİYE 3. ÇEYREKTE YÜZDE 4.2 BÜYÜYECEK

SETA'nın Büyüme Beklenti Anketi'ne katılan ekonomistler, yılın 3. çeyreğinde Türkiye'nin yüzde 4,2 büyüyeceğini bekliyor. Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı'nın (SETA) 3. çeyrek Büyüme Beklenti Anketi açıklandı. Anketeye katılan ekonomistler, Türkiye ekonomisinin yılın 3. çeyreğinde yüzde 4,2 büyüyeceğini bekliyor. Konuya ilişkin yapılan açıklamaya göre, SETA Ekonomi Direktörü Prof. Dr. Erdal Tanas Karagöl'ün imzasıyla yayımlanan, "2013 Yılı 3. Çeyrek Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH) Büyüme Beklenti Anketi" sonuçlandı.

“ÇAM BALI İHRACATINDA TEK ÜLKEYİZ”

Çam balının Türkiye'nin ihraç edilen tek balı olduğu söyleyen TAB Yönetim Kurulu Üyesi Cafer Kaba, sektörün bu dönem çok daha iyi geçeceğini sinyallerini verdi. Türkiye Arı Yetiştiricileri Merkez Birliği (TAB) Yönetim Kurulu Üyesi Cafer Kaba, Türkiye'nin geçen yıl çam balında altın yılını yaşadığını belirterek, 25-30 bin ton üretim yapıldığını söyledi. Kaba, yaptığı açıklamada, Türkiye'de geçen yılın arıcılık sektörü açısından çok güzel geçtiğini anlattı.

Geçen yıl 102 bin ton bal üretildiğine olduğuna dikkati çeken Kaba, “Türkiye, geçen yıl özellikle çam balında altın yılını yaşadı. 25-30 bin ton üretim var” diye konuştu.

SAKARYA EN ÇOK İHRACATI İSRAİL'E YAPTI

Aralık ayında ihracatta 11'inci il olan Sakarya, en çok dış satımı İsrail'e yaptı. Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) verilerine göre, geçen ay 200 milyon 712 bin dolarlık ihracat gerçekleştiren kent, 9'unculuktan 11'inciliğe geriledi. Yılın ilk ayında en çok ihracatı Polonya'ya yapan Sakarya, şubat, mayıs ve nisan aylarında Fransa, martta Bulgaristan, haziran, temmuz, ağustos, eylül ve ekim aylarında Rusya Federasyonu, kasımda ise İsrail'e yaptı. Geçen ay İsrail 27 milyon 61 bin dolarla birinci, 17 milyon 144 bin dolarla Rusya Federasyonu ikinci, 16 milyon 156 bin dolarla Almanya üçüncü, 12 milyon 828 bin dolarla İspanya dördüncü ve 11 milyon 869 bin dolarla Birleşik Krallık beşinci sırada yer aldı.

ARALIKTA KURU FASULYE FİYATLARI FIRLADI

İstanbul Ticaret Odası, aralık ayında kentte perakende fiyatı en fazla artan ürünün kuru fasulye olduğunu açıkladı. İstanbul Ticaret Odası (İTO), aralık ayında kentte perakende fiyatı en fazla artan ürünün yüzde 12,59 ile kuru fasulye olduğunu açıkladı. İTO, 2013 aralık ayında fiyatı en çok artan ve azalan ürünleri açıkladı. Buna göre, 2013 Aralık ayında İTO'nun İstanbul Ücretliler Geçinme Endeksi'nde yer alan 242 ürünün 75'inin perakende fiyatı artarken, 67 ürünün fiyatı düştü, 100 ürünün fiyatı ise değişmedi. Aralık ayında fiyatı en fazla artan ürün yüzde 12,59 oranı ile kuru fasulye oldu. Fiyatı en çok artan ikinci ürün yüzde 12,54 ile lahana olurken, tüpgaz yüzde 10,87 artış oranı ile üçüncü sırayı aldı.

2013 İHRACATI 151.7 MİLYAR DOLAR

2013 yılı ihracatı, 2012 yılının 153 milyon dolar altında kalarak 151 milyar 707 milyon dolar olarak gerçekleşti. Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) 2013 yılı ihracat rakamlarını Ankara'da açıkladı. İhracat rakamları 11 aylık Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verisi ile aralık ayı TİM verisinden oluştu. Buna göre ihracatta yüzde 0.01 artış olduğu kaydedildi. Net ihracat rakamı 151 milyar 707 milyon dolar olarak açıklandı. Ancak şu an açıklanan verilere göre ihracatta artış değil, düşüş var. 2012 yılı ihracat rakamları 151 milyar 860 milyon dolar olarak açıklanmıştı. Buna göre ihracat 2012 yılının 153 milyon dolar gerisinde kaldı.

MİLLİ PİYANGO İDARESİ'NİN KARI: 423 MİLYON LİRA

Sayıştay'ın Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü (MPİ) 2012 raporunda yer alan verilere göre, kurumun karı 423 milyon lira oldu. Özelleştirilmesi planlanan Milli Piyango İdaresi 2012 yılında 423,7 milyon TL kar etti. Sayıştay'ın Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü (MPİ) 2012 raporunda, kuruma ait faaliyetlere ilişkin rakamlar açıklandı.

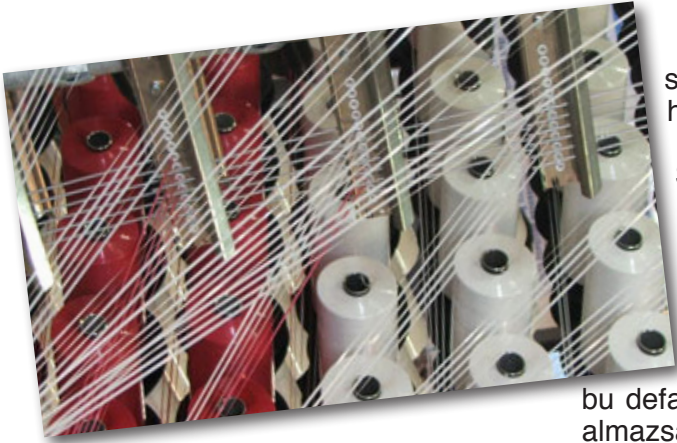
Buna göre, kurum 2008 yılında 34, 2009 ve 2012 yılları arasında ise 33 piyango çekilişi gerçekleştirdi. 2012 yılında yapılan 33 çekilişte 69 bin 756 bilet satıldı, bu biletlerden Milli Piyango'nun kasasına 558 milyon TL girdi. Piyango biletlerinden alınan Şans Oyunları Vergisi'nden ise 47,4 milyon TL kazanıldı.

'ÇEVRE' CEZASINDAN HAPİS KORKUSU

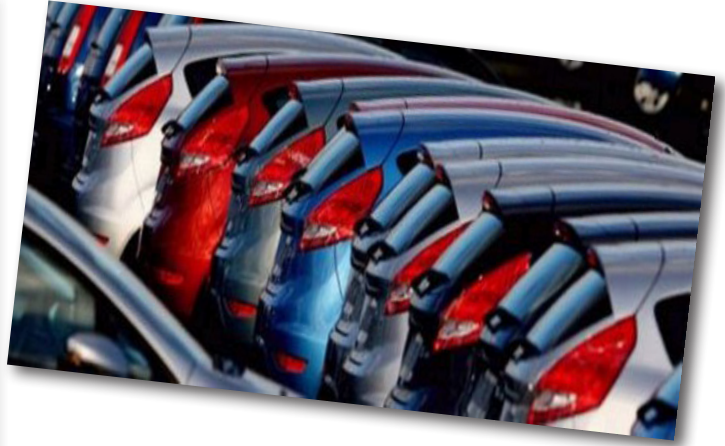
Çevre konusunda artan denetimler özellikle tekstilcileri sıkıntıya sokuyor. Tekstilciler, para cezalarına ek olarak verilen hapis cezalarından ve sektörler arası çifte standarttan şikayetçi.

Tekstilciler çevre denetimleri sonrası hapis paniği yaşıyor. Son dönemde çevre mevzuatındaki değişiklikler, tekstil terbiye sanayicilerinde hapse girme korkusunu da beraberinde getirdi. Uygulamaya göre, bir denetimden ceza alan firma, para cezasını ödese de olay, savcılığa nakledilmiş oluyor. Ve işyeri sahibi, bu andan sonra para cezasına ek olarak bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası alıyor. Ceza her ne kadar ertelense de aynı işadami, 5 yıl içinde herhangi bir suça karışırsa, bu defa hapis cezası devreye giriyor. 5 yıl içinde herhangi bir ceza almazsa, hapis cezası da yürürlükten kalkıyor.

DOĞALGAZ DAĞITICILARI İTHALAT İZNI İSTİYOR

Türkiye Doğalgaz Dağıtıcıları Birliği (GAZBİR) Başkanı Yaşar Arslan, dağıtım şirketlerine doğalgaz ithalat yetkisi tanınmasını istedi. Arslan, bu sayede hem gaz arzının hem de rekabetin artacağını söyledi. Türkiye'de elektrik piyasasındaki liberalizasyonun bir benzerinin doğalgaz sektöründe de gerçekleştirilmesi hedefleniyor. Doğalgaz Piyasası Kanunu'nda yapılacak değişiklik, bu yönde atılacak en ciddi adım olarak öne çıkıyor. Ancak BOTAŞ'ın "al ya da öde" şartlı uzun vadeli kontratları nedeniyle kısa sürede istenilen sonucun alınıp alınmayacağı tartışmalı.

İHRACATIN LOKOMOTİFLERİ BURSA VE KOCAELİ

Türkiye'nin geçen yıl 21 milyar 304 milyon 752 bin dolarlık taşıt araçları ve yan sanayi ihracatının yüzde 58,8'ini Bursa ve Kocaeli gerçekleştirdi. Türkiye İhracatçılar Meclisinin (TİM) verilerinden derlenen bilgiye göre, taşıt araçları ve yan sanayisinin 2012'deki 19 milyar 56 milyon 57 bin dolarlık ihracatı, geçen yıl yüzde 11,8 artışla 21 milyar 304 milyon 752 bin dolara yükseldi.

Türkiye'nin 151 milyar 707 milyon dolarlık ihracatının yüzde 14'ünü karşılayan otomotiv sektörü, dış satımda lokomotif sektörü oldu.

Jens Lapidus-Kolay Para

Stockholm organize suç dünyasının irili ufaklı aktörleri onlar; kolay paranın, kısa yoldan ultra zengin olmanın peşindeler: Jorge, Mrado ve JW. Jorge, tipik ara eleman, kafa başka türlü çalışıyor; ama mafyanın üst yönetimi tarafından harcanınca, intikam yeminleri eşliğinde yeni bir yol çizmek zorunda kalıyor kendine. Mrado daha yukarılarda, gerektiğinde kaslarını gerektiğinde aklını kullananlardan. Olaylar kendisinin de gözden çıkarılabilir olduğunu ortaya koyduğunda, küçük kızını da düşünerek bu dünyadan tamamen kopmanın yollarını aramaya koyuluyor. Ve JW. Sosyetik takılmaya çalışan çulsuzun teki. Yalan dünyasını gerçeğe çevirmek için yapmayacağı yok, ama kimlerle dans ettiğinin farkında bile değil. Hepsisi de büyük vurgun için çalışıyor ama gerçekten aynı taraftalar mı? Yoksa kesişen yolları bu üçlüyü, kolay paradan çok, adım adım asıl hedeflerine mi yaklaştırıyor: büyük patron Radovana.

Orhan Çekiç-1938 Son Yıl

Atatürke otopsi neden yapılmadı? Salih Bozok neden intihar girişiminde bulundu? Time Atatürkü neden 20. Yüzyılın en büyük lideri ilan etti? Neden "Beni Türk Hekimlerine Emanet Ediniz!" dedi? Mal varlığını kimlere bıraktı? "Menemeni yakın" talimatından Türkçe ezana... Hatay, Ona ölümü bile unutturacak şahsi meselesiydi zatürre ve siroz...

"Sayın Dr. Orhan Çekiçi, bu değerli kitabı yazdığı için candan kutluyorum. Bilinenden çok bilinmeyen bir Atatürkle tanışacaksınız... Ve kitap bittiğinde, sıcak, sınımsız duygular taşacak yüreğinizden. Bu Cumhuriyete de, Cumhuriyetin bir yurttaşı olarak kendinize de güveniniz artacak." Muazzez İlmiye Çığ

Şevgi Özel-Uğur Olsun! Bir Devrimcinin Öyküsü

Uğur Mumcu, gencecik bir gazeteciye laik cumhuriyetimizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'le ve Türk Devrimiyle hesaplaşma günlerinin yaklaştığını görmüştü.

Hak ve özgürlükleri budayan hukuksuzlukları, yolsuzlukları belgeliyordu.

Baskıya, yasaklara, ülkenin sol damarını kurutacak, yurttaşların dinsel ve ırksal farklılıklarını kaşıyacak hukuk dışı uygulamalara yüksek sesle tepki veriyordu. Tutuklanmış, yaşamını tehlikeye atarak terörsüz özgürlük için savaşım vermişti. Pek çoğumuz dün yaşananları belleğimize gömdük. Atatürk'le ve Türk Devrimiyle nasıl bilgisizce ve ahlaksızca hesaplaşıldığını belgeleriyle halka anlatan Uğur Mumcu'yu unutmamak.

Bu yapıt yalnız Uğur Mumcu'nun değil, onun doğduğu 1940'lı yıllardan acımasızca öldürüldüğü 1993'e dek Türkiye'nin de yaşamöyküsü sayılabilir. Toplumsal belleğin iktidar baskılarıyla zayıflatıldığı bir ülkede, özellikle gençlere olan borcumuzun binde birini bile ödememiş sayılırız; onların ağır yara almış bir ülkeye doğmasında payımız var.

Coşkun Aral-Gazeteci Gözüyle Direniş

21 Foto muhabirinden gezi fotoğrafları. Gençler, bugüne kadar onları anladığını sanan, sözde onların geleceği için "dünyalık" derdine düşen ebeveynlerine, hangi iktidar olursa olsun değişmeyen sömürüye dayalı yönetimlere, "demokrasi ve özgürlükleri" almak, çalmak, götürmek ve yıkmak üzere kanunsuzluğu meşrulaştıran anlayışlara karşı "Önce bizi dinleyin" demek istediler. Şimdi aylar sonra bu kitapla, değerli meslektaşlarım bütün senaryoları fotoğrafların diline bırakıyor; Gezi'yi fotoğraflar anlatıyor. The youth on the streets looked to say "Just listen to us first" to parents that thought they understand their children as they pursued worldly goods, ostensibly for their future, to governments that were based on exploitation regardless of who was in power, and to the mentality that legitimized lawlessness while taking, stealing and destroying the concept of "democracy and freedom". Months later, my dear colleagues have let their photographs do the talking on all these theories with this book; here, it is photographs that tell the story of Gezi. Coşkun Aral

Sedat Simavi Ödülleri Sahiplerini Buldu

Türkiye Gazeteciler Cemiyeti düzenlediği 37. Sedat Simavi ödülleri sahiplerini buldu. 24 Aralık akşamı The Marmara Otelinde düzenlenen gecede haber, radyo, televizyon, belgesel, spor, bilim ve sosyal bilimler alanlarında ödüller sahiplerine verildi.

Haber: Şenol Çarık

Bu sene 37.si düzenlenen Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Sedat Simavi ödülleri sahiplerini buldu.

The Marmara Otelinde 24 Aralık 2013 akşamı düzenlenen gecede haber, radyo, televizyon, belgesel, spor, bilim ve sosyal bilimler alanlarında ödüller sahiplerine verildi.

Bu yıl 37'inci düzenlen ödül töreninde haber dalında Namık Durukan, radyo dalında RS FM'de yayınlanan "Akşam Postası" radyo programıyla Atilla Güner, "Sanatımızın Hatıra Defteri" adlı belgeseli ile Nebil Özgentürk belgesel dalında, "Heba" adlı romanıyla Hasan Ali Toptaş, Sosyal Bilimler alanında "Cumhuriyet Ekonomisinin Öyküsü-Devletçilik: Altın Yıllar" adlı eseriyile Cahit Kayra, görsel sanatlar alanında

Cansen Ercan, sağlık bilimleri kategorisinde Prof. Dr. Işıl Berat Barlan ödül alan isimler oldu.

99 yaşındaki Sümerolog Muazzez İlmiye Çiğ da Sosyal Bilimler alanında "Sümerler Türklerin Bir Kolu" adlı çalışmasıyla övgüye

layık görülen isim oldu.

Çiğ, teşekkür konuşmasında yaptığı çalışmaları anlattı.

Sümerlerin Türklerin bir kolu olduğunu kanıtlandığını belirten Çiğ, "bundan sonrası genç araştırmacıların görevidir" dedi.

The way of natural taste...

PAKTEL®
PRESENT®

MUTFAK GEREÇLERİ SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.
PERAKENDE SATIŞ : www.paktelkitchen.com

Büro : İstoç Top.Çar. 2.Ada No: 26 Bağcılar - İstanbul Tel : 0 212 659 52 85 Fax : 659 11 22
Fabrika : Hoşdere Asfaltı Evren 2 Oto San. Sit. 22. Blok No : 6-7-16-17 Esenyurt - İstanbul
Tel : 0 212 672 10 84 FAX : 762 01 10 Web : www.paktel.com.tr E-Posta:paktel@paktel.com.tr